

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΕΙΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΥΠΟ

Μ. Γ. ΔΟΜΑΖΑΚΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Περὶ τοῦ νομικοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ὑφίσταται ἀνέκαθεν οὐσιώδης διαφωνία μεταξὺ τῶν συγγραφέων οἵτινες διηρέθησαν εἰς τοὺς ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ σύνταξις ἀποτελεῖ συνεχιζόμενον μισθὸν καὶ εἰς τοὺς ἐκλαμβίνοντας αὐτὴν ὡς καθαρὰν ἀσφαλιστικὴν παροχὴν.

Τὸ κύριον ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς γνώμης ὅτι ἡ σύνταξις ἀποτελεῖ ἀσφαλιστικὴν παροχὴν συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐλλείπουσιν ἐν προκειμένῳ οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀσφαλείας δεδομένου ὅτι τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως δὲν διατελεῖ εἰς ἀναλογιστικὴν σχέσιν πρὸς τὰς γενομένας τυχὸν κρατήσεις ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐνεργείας λόγῳ συντάξεως, αἵτινες συνεπῶς δὲν ἐπέχουσιν θέσιν ἀσφαλιστροῦ ἀλλ' ἐνεργοῦνται πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Δημοσίου Ταμείου εἰς ᾧ ἐπιπίπτει ὁλόκληρον τὸ βῆρος τῶν συντάξεων. Εἷς τινα μάλιστα τῶν κρατῶν δὲν ἐφαρμόζεται πᾶσι τὸ σύστημα τῶν κρατήσεων ἐν Ἑλλάδι δὲ αὗται εἰσαχθεῖσαι τῷ 1861 διὰ τοὺς πολιτικούς ὑπαλλήλους (ν. ΧΝΒ') καὶ τῷ 1916 διὰ τοὺς στρατιωτικούς (ν. 728) κατηργήθησαν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ν. δ. τῆς 17 Ἰανουαρίου 1923, ἐπανήλθον καὶ πάλιν ἐν ἰσχύϊ διὰ τοῦ ν. δ. τῆς 27 Ἀπριλίου 1925, κατηργήθησαν καὶ αὐθις διὰ τοῦ δ. τῆς 12 Ἰανουαρίου 1934 καὶ ἐπανεβίωσαν διὰ τοῦ αὐξήσαντος τὰς συντάξεις ἀν. ν. τῆς 6 Ἰουνίου 1935 ἐν τῷ ὁποίῳ μάλιστα ἀναφέρεται ρητῶς ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἐπεβλήθη πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἐκ τῆς δυνάμει αὐτοῦ διαρρουθμίσεως τῶν συντάξεων δαπάνης, ἐπέχον οὕτω θέσιν εἰδικῆς φορολογίας (4 ο/ο ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων ἀποδοχῶν). Ἡ γνώμη ὅτι ἡ σύνταξις ἔχει τὸν χαρακτῆρα μισθοῦ ἀργίας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπικρατοῦσα παρ' ἡμῖν λόγῳ τοῦ κύρους τῶν συγγραφέων, οἵτινες τὴν ὑποστηρίζουν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο παρουσιάζει ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον ὄχι μόνον ἀπὸ καθαρῶς θεωρητικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς δεδομένου ὅτι ἡ ἐπίλυσίς του διὰ τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ τούτου ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐννοίαν τῆς ἀσφαλείας θὰ ἔσχῃ ὡς ἐπακόλουθον τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν διὰ ταύτην ἰσχυουσῶν γενικῶν ἀρχῶν ὡς διεμορφώθησαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ αἵτινες παρουσιάζουν ἀρκετὴν ἰδιορρυθμίαν, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὸ δι-
«Ἀρχεῖον» Δ. Καλιτσουνάκι, Τόμ. 18 (1938) Τεῦχ. Γ'.

κονομικὸν μέρος ὀφειλομένην εἰς τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλείας ὡς παροχῆς ἐξυπηρευτοῦσης πρωτίστως μέγιστον κοινωνικὸν συμφέρον. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς παρούσης μελέτης· ἀρκούμεθα μόνον νὰ παρατηρήσωμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὅτι ἡ φύσις τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως ὡς παροχῆς ἐξ ἰστωμένης ἐκ τῆς ἐπελεύσεως ὠρισμένου γεγονότος διαταράττοντος τὴν ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ ὑπαλλήλου βασιζομένην οικονομικὴν κατάστασιν αὐτοῦ ἐπὶ σκοπῷ ἐπανορθώσεως τῶν ἐπελθουσῶν ἐπιζημιῶν συνεπειῶν προσδίδει εἰς αὐτὴν ἀναμφισβητήτως τὸν χαρακτήρα τῆς ἀσφαλίσεως. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν πόρων καλύψεως τῶν δαπανῶν τῶν συντάξεων οὐδόλως ἐφαρμοζήται τὸ σύστημα τῆς συλλογῆς μικρῶν χρηματικῶν ποσῶν ἐκ τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ τοῦ ἐργοδότη, ὡς συμβαίνει εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις, ἀλλ' ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν συντάξεων ἐνεργεῖται ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ κατανεμομένου οὕτω τοῦ βάρους αὐτῶν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν φορολογουμένων πολιτῶν, τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι οὐσιῶδες γνώρισμα δυνάμενον ν' ἀφαιρέσῃ ἐκ τῆς συντάξεως τὸν χαρακτήρα τῆς ἀσφαλίσεως, ἐφ' ὅσον παραμένει τὸ κυριώτερον προσδιοριστικὸν στοιχεῖον αὐτῆς ἥτοι ἡ ἐγγύησις διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν δυσαρέστων ἐνδεχομένων τοῦ μέλλοντος. Προκειμένου μάλιστα περὶ τῆς συντάξεως τῶν προσώπων τῆς οἰκογενείας τοῦ ὑπαλλήλου ἅτινα ἀποκτῶσι μετὰ τὸν θάνατόν του ἴδιον αὐτοτελὲς δικαίωμα συντάξεως καὶ οὐχὶ κατὰ μεταβίβασιν εἶναι ἀληθῶς δύσκολον νὰ ἐννοηθῇ πῶς εἶναι δυνατόν ἡ παροχὴ αὕτη νὰ φέρῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ συνεχιζομένου μισθοῦ.

Ἄλλως τε τὸ σύστημα τῆς δωρεᾶν ἀσφαλίσεως ἔχει σήμερον πλείστους θεωρητικούς ὁπαδούς καὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις, ἔτυχε δὲ καὶ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς εἰς τινὰ τῶν κρατῶν (Αὐστραλία, Νέα Ζηλανδία), ἐνθα ἀναγνωρίζεται δικαίωμα πρὸς ἀπονομὴν ασφαλιστικῶν παροχῶν ἐκ τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ ἄνευ τῆς ὑποχρεώσεως καταβολῆς εἰσφορᾶς, τὸ σύστημα δὲ τοῦτο χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς εἰδικούς, ὡς νέα μέθοδος ἀσφαλίσεως καὶ δὲν ἀμφισβητεῖται ἡ ασφαλιστικὴ του μορφή. (Ποβλ. Μ. Τζατζάνη: «Αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις ἀλλαχοῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι» 1937 τόμ. II § 633.

Ὅταν δὲ τὸ κράτος ἀναγκάζεται εἰς ἐκπλήρωσιν ἠθικῆς ὑποχρεώσεως ν' ἀσφαλίσῃ τοὺς πολίτας αὐτοῦ εἰς βάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ πράττῃ τοῦτο διὰ τοὺς ὑπαλλήλους του λόγῳ τῆς ιδιότητος αὐτῶν ὡς ὑπηρετῶν τοῦ συνόλου τούτου καὶ τοῦ ἀμέσου συμφέροντος τὸ ὁποῖον ἔχει ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας ἀποτρέπον οὕτω τὴν σκέψιν των ἀπὸ πάσης ἀθεμίτου ἐνεργείας τεινούσης πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, διὰ μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἱκανότης αὐτῶν πρὸς αὐτασφάλισιν εἶναι λίαν περιορισμένη. Ἄλλως ὡς ἔχει σήμερον ἡ μέθοδος τῆς ἀσφαλίσεως των αὕτη δὲν παρέχεται ἐντελῶς δωρεᾶν ἐφ' ὅσον ἐνεργοῦνται ἐν τινὶ μέτρῳ κρατήσεις ὡς ἀντιστάθμισμα τῶν δαπανῶν τῶν συντάξεων.

Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ἡ ἄσκησις τοῦ δημοσιοὑπαλληλικοῦ ἐπαγγέλματος ἐμπερικλείει πολλάκις κινδύνους ἐπὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος τῶν ὑπαλλήλων ἢ ἐπέλευσις τῶν ὁποίων συνεπιφέρει ἀναγκαίως τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ συνεπῶς τὴν στέρησιν τῶν μετ' αὐτῆς συνδεομένων μισθῶν, προνομίων καὶ διακρίσεων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας δὲν ἀπαιτεῖ κατ' ἀρχὴν τὴν καταβολὴν ἐξαιρετικῶν μυϊκῶν δυνάμεων, οὐδὲ εἶναι τοσοῦτον ἐπικίνδυνος ὅσον ἡ ἐργασία τῶν μισθωτῶν τῶν λοιπῶν ὑπηρεσιῶν, λόγῳ τῆς σταθερᾶς ἀπασχολήσεώς των ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ὑπηρεσίας γραφείου καὶ τῆς μὴ χρησιμοποίησεως μηχανῶν καὶ χημικῶν οὐσιῶν· κατὰ συνέπειαν ἐνῷ ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ παράγοντος ἐπὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν εἶναι τοσοῦτω καταθλιπτικὴ τοῦ ἀντικτύπου αὐτῆς ἐκδηλουμένου διὰ συχνῶν ἀτυχημάτων ἐκ βιαίων συμβάντων καὶ ἐπαγγελματικῶν νόσων ὀφειλομένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦναντίον ἢ ἄσκησις τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄμοιρος μεγάλων κινδύνων διὰ τοὺς ὑπαλλήλους ὑποκειμένους μόνον ἐνίοτε εἰς τὰς συνεπείας ἀνθυγιεινῶν συνθηκῶν ἐργασίας δυναμένων νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ εὐπαθῶν ὀργανισμῶν, ἐξαιρέσει βεβαίως τῆς περιπτώσεως διεξαγωγῆς πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ κλάδος ἀσφαλίσεως τῶν ἐπαγγελματικῶν κινδύνων τῶν ὑπαλλήλων κατέχει ἰδιόζουσαν θέσιν ἐν τῷ ὅλῳ συστήματι τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀσφαλίσεως τῶν κινδύνων των, διαφαινομένην τόσον ἐν τῇ θεσπίσει τῶν προϋποθέσεων ὑφ' ἧς χορηγεῖται τὸ δικαίωμα πρὸς ἀπονομὴν τῶν σχετικῶν παροχῶν ἐν περιπτώσει σωματικῆς ἀνικανότητος ἐπαγγελματικῆς προελεύσεως, ὅσον καὶ ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ μεγέθους αὐτῶν.

Ἡ ἀσφάλις αὕτη ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς αὐτῆς δικαιονομικῆς βάσεως, ἐφ' ἧς καὶ ἡ ἀσφάλις τῶν ὁμοίων κινδύνων τῶν λοιπῶν μισθωτῶν, ἦτοι τῆς θεωρίας τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου, ρυθμίζεται καὶ νομοθετικῶς κατὰ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς ἀρχὰς τοῦ σχετικοῦ δικαιώματος θεμελιουμένου ἐπὶ τοῦ αἰτιώδους συνδέσμου ὅστις δέον νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ὑπηρεσιακῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ὑπαλλήλου καὶ τοῦ συνταξιοδοτικοῦ παθήματος, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται καὶ ἡ προϋπόθεσις τοῦ πταίσματος, ὡς τοῦτο νοεῖται ἐν τῷ ἀστικῷ δικαίῳ, ἰσχυρῶς καὶ ἐνταῦθα τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀντικειμενικοῦ πταίσματος τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ μόνη ὑφισταμένη διαφορὰ συναντᾶται ἐν τῇ διαγραφῇ τῆς ἐκτάσεως τοῦ κύκλου ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ὅστις εἶναι κατὰ τοῦτο εὐρύτερος ἢ τῶν λοιπῶν μισθωτῶν, καθόσον περιλαμβάνει οὐχὶ μόνον τὰς ἐξ ἀτυχήματος ἐκ βιαίου συμβάντος παθήσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς τοιαύτας ἐκ νοσημάτων λανθάνουσης καὶ βαθμιαίας ἐπιδράσεως. Ἡ ἀπλούστευσις αὕτη τῶν προϋποθέσεων γενέσεως τοῦ δικαιώματος προελθοῦσα ἐκ τῆς διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ ὑποκειμενικοῦ πταίσματος χαλαρώσεως τοῦ αἰτιώδους συνδέσμου ἐγένετο

εἰς βάρος τῆς ἀπονεμομένης παροχῆς, δεδομένου ὅτι δὲν ἀποκαθίσταται πλέον ὀλόκληρος ἢ προσγενομένη εἰς τὸν ὑπάλληλον ζημία (πλήρες διαφέρον) ἀλλὰ διατιμᾶται αὕτη ὑπὸ τοῦ νόμου οὔσα μόνον σχετικῶς ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀποδοχὰς ἐνεργείας ἵτινας οὗτος ἀπώλεσεν ἐκ τῆς ἐπελεύσεως τῆς ἀνικανότητος.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Α'. Αἱ καλυπτόμεναι παθήσεις.

Πρὸς δημιουργίαν τῆς ἀξιώσεως ἐπὶ σύνταξιν ἀνικανότητος δέον ὅπως ἡ ἀνικανότης αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπαλλήλου ὑφισταμένης μεταξὺ τούτων σχέσεως αἰτίου πρὸς αἰτιατόν. Οἱ συνταξιοδοτικοὶ νόμοι περιορίζονται συνήθως εἰς ἀπλὴν περιγραφὴν τῆς σχέσεως ταύτης καθορίζοντες συνάμα καὶ τοὺς λοιποὺς συστατικoὺς ὅρους τοῦ δικαιώματος ἰδίᾳ δὲ τὴν φύσιν τῆς σωματικῆς βλάβης ἣτις δέον νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ζημιόγονον ἀποτέλεσμα τῆς ἀνικανότητος καὶ ἣτις διαφέρει ἐκάστοτε. Οὕτω κατὰ τὰς διατάξεις τῶν νόμων ΣΕ' τοῦ 1852 καὶ ΣΚΗ' τοῦ 1853 περὶ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν συντάξεων ἡ ἀνικανότης ἔδει νὰ ὀφείλεται εἰς «δεινὰ καὶ ἀνίατα τραύματα προερχόμενα ἐκ συμβεβηκότων τοῦ πολέμου ἢ δυστυχημάτων», ἢ εἰς «δεινὰ καὶ ἀνίατα νοσήματα προερχόμενα ἐκ κόπων καὶ κινδύνων τῆς ὑπηρεσίας». Τὰ τραύματα ἢ νοσήματα ταῦτα παρεῖχον ἄμεσον δικαίωμα εἰς σύνταξιν ἂν ἐπέφερον τύφλωσιν, ἀκρωτηριασμόν ἢ παντελὴ ἀχρηστίαν ἐνὸς ἢ πλειόνων μερῶν, τὰ δ' ἐλαφρότερα ἂν καθίστων τὸν ἀξιωματικὸν ἀνίκανον ἐνεργητικῆς ὑπηρεσίας, πάντα δ' ἄλλον ὑποδέεστερον τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀνίκανον προσέτι τοῦ πορισμοῦ τῶν πρὸς ζῆν. Ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι προσηρητημένῳ εἰς τὰ ἐκτελεστικὰ διατάγματα τῶν νόμων τούτων ἀνεφέροντο πρὸς καθοδήγησιν τῶν ἱατρῶν τὰ «ἐλαφρότερα» τραύματα ἢ νοσήματα, ἅτινα παρεῖχον δικαίωμα εἰς σύνταξιν ἅπαντα βαρείας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μορφῆς.

Ὁ νόμος ΧΝΒ' τοῦ 1861 περὶ πολιτικῶν συντάξεων δὲν ἀπῆτει ὡς ὅρον τὸ ἀνίατον τῆς παθήσεως καθόσον ἡ σύνταξις ἦτο προσωρινὴ παρεχομένη εἰς τὸν ὑπάλληλον, ὅστις περιέπεσεν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας εἰς σωματικὴν βλάβην ἢ νόσον συνεπαγομένην ἀνικανότητα πρὸς τὸ ὑπηρετεῖν διαρκούσαν ὑπὲρ τρεῖς μῆνας, δι' ὅσον χρόνον διήρκει ἡ ἀνικανότης αὕτη πρὸς διαπίστωσιν τούτου ἐνηργεῖτο κατὰ τριμηνίαν ἐξέτασις τοῦ παθόντος (ἄρθρ. 1 τοῦ ἐκτελ. δ. τῆς 24 Αὐγούστου 1861).

Διὰ τοῦ νόμου 2769 τοῦ 1922 περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὁποίου ἐκρίθησαν κατ' ἐξαίρεσιν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν πρὸ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ παθόντων, ἐφ' ὅσον δὲν εἶχον ἀναγνωρισθῇ, ἡ σύνταξις ἀνικανότητος παρείχετο εἰς τοὺς στρατιωτικούς, οὔτινες κατέστησαν ἀνίκανοι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, συνεπεία τραυμάτων ληφθέντων ἐν πολέμῳ, ἢ ἐξ αὐτυχήματος ἐν τῇ ἐκτελέσει ὑπηρεσίας ἐν πολέμῳ ἢ μὴ, ἢ νοσημάτων

προκληθέντων ἢ ἐπιδεινωθέντων ἐκ τῶν πρὸς τὴν ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐπιστρατεύσει, ἢ πολέμῳ ὑπηρεσίαν σχετιζομένων κοπώσεων, κινδύνων ἢ ἀτυχημάτων· τὸ ἐκτελεστικὸν διάταγμα τοῦ νόμου τοῦτου καθώρισε λεπτομερῶς τὰ παρέχοντα δικαίωμα συντάξεως τραύματα ἢ νοσήματα ὡς καὶ τὸν βαθμὸν μειώσεως τῆς ἰκανότητος πρὸς ἐργασίαν ὃν ἐπιφέρωσιν, συμπεριέλαβε δὲ σημαντικὸν ἀριθμὸν παθήσεων τραυματικῆς ἢ παθολογικῆς μορφῆς. Οἱ ὅπλῃται οἵτινες καθίσταντο ἀνίκανοι διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑφίσταντο δ' ἅμα πρόσκαιρον μείωσιν τῆς πρὸς ἐργασίαν ἰκανότητός των τοῦλάχιστον 10 ο/ο ἐτύγγανον καθ' ὠρισμένον χρόνον προσωρινῆς συντάξεως. Ὅμοιαι ὡς πρὸς τοὺς ὅρους κτήσεως τοῦ δικαιώματος ἦσαν καὶ αἱ διατάξεις τοῦ νόμου 5617 ἰσχύσαντος ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ἀνθυπασπιστάς.

Οἱ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ν. δ. τῆς 28 Ἀπριλίου 1923 περὶ ἀπονομῆς συντάξεως ἔνεκα πολιτικῆς ὑπηρεσίας παθόντες πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ἐδικαιοῦντο συντάξεως ἂν κατέστησαν σωματικῶς ἢ διανοητικῶς ἀνίκανοι πρὸς τὸ ὑπηρετεῖν συνεπεῖα τραύματος ἢ νοσήματος προδήλως ἐξ αἰτίας τῆς ὑπηρεσίας· ἡ διάταξις αὕτη ἐπανελήφθη καὶ εἰς τὸ δ. τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1935 ἰσχύουσα καὶ διὰ τοὺς στρατιωτικούς καὶ συμπληρωθεῖσα διὰ τῆς λέξεως «προελθόντος» προδήλως κτλ. ἐτροποποιήθη ὁμως ὡς πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ἀνθυπασπιστάς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 465 τοῦ 1937 ἀ. ν. ὅστις ποιεῖται διάκρισιν τῶν ἀποστρατευομένων συνεπεῖα νοσήματος προελθόντος κατὰ τὴν ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν των εἰς τοὺς παθόντας κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἔνεκα ταύτης καὶ εἰς τοὺς παθόντας ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπηρεσίας των μόνον.

Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἀνωτέρω γενομένης ἀνασκοπήσεως τῶν σχετικῶν διατάξεων τῶν κυριωτέρων συνταξιοδοτικῶν νόμων ἡ ἑλληνικὴ νομοθεσία καλύπτει ἀνέκαθεν τοὺς μετὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ δημοσιοὑπαλληλικοῦ ἐπαγγέλματος συνδεομένους κινδύνους ἐκ παθήσεων, εἴτε τραυματικῆς εἴτε παθολογικῆς φύσεως εἶναι αὗται εἴτε ἐξ αἰφνιδίων καὶ βιαίων ἐπιδράσεων προέρχονται, εἴτε ἐκ λανθανουσῶν καὶ βαθμιαίων τοιούτων· μόνον ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικούς ἀπαιτεῖτο διὰ τῶν ἀρχικῶν συνταξιοδοτικῶν νόμων ὅπως τὰ τραύματα ἢ νοσήματά των ὡσι «δεινὰ» καὶ ἐκ τῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ ἀναγραφομένων ἔνθα πρὶελαμβάνοντο κατὰ τὸ πλεῖστον βαρεῖας μορφῆς παθήσεις, προέρχονται δ' εἰδικῶς ἐκ συμβεβηκότων τοῦ πολέμου ἢ δυστυχημάτων ἢ ἐκ κόπων καὶ κινδύνων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἢ αὐστηρότης ἐν τούτοις αὕτη ἐγκατελήφθη βροδύτερον, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου 2769 τοῦ 1922 κατὰ τ' ἀνωτέρω.

Ἡ τακτικὴ αὕτη τοῦ ἑλλήνος νομοθέτου ὅπως συμπεριλάβῃ εἰς τὸν κύκλον ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων οἰανδήποτε σωματικὴν βλάβην σχετιζομένην πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ προκαλοῦσαν ζημίαν ἀπηχεῖ βεβαίως ὑγῆ ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ρυθμιζομένου θεσμοῦ καὶ εἶναι κατ' ἀρχὴν ἐπαινετέα, παρὰ

ταῦτα ὁμως νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπος ἡ ἐνδελεχεστέρα ἐξέτασις τοῦ πράγματος ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ἰδίᾳ τοῦ δυνατοῦ ἀποκλειστικῆς ἐφαρμογῆς τῆς διὰ τὰ κοινὰ ὀργανικὰ νοσήματα προστασίας ἐπὶ τῶν πραγματικῶν θυμάτων τῆς ὑπηρεσίας λόγῳ τῆς δυσκολίας διαπιστώσεως τοῦ ἐπαγγελματικοῦ των χαρακτήρος καὶ εἰς ἣν ἐξέτασιν προβαίνομεν ἤδη.

(Οἱ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους ἐπιφυλάσσει ἡ ἀσκήσις τῆς ἐπαγγελματικῆς δράσεως τοῦ ἐργαζομένου ἀτόμου ἐπὶ τῆς υἰείας καὶ τῆς ζωῆς του διακρίνονται εἰς ἀτυχήματα, ἥτοι εἰς βίαια καὶ ἀπροσδόκητα συμβεβηκότα ξένα πρὸς τὴν ὀργανικὴν σύστασιν τοῦ παθόντος καὶ εἰς κοινὰ νοσήματα ἅτινα ἐπέρχονται ὡς συνέπεια τῆς συνήθους καὶ κανονικῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγελματοῦ λόγῳ τῆς ἀνεπαισθήτου καὶ προοιούσης ἐπενεργείας ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ του διαφόρων δυσμενῶν ἐπαγγελματικῶν αἰτίων καὶ ὄρων.

Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν σωματικῶν βλαβῶν ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ αἰτίου εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλονται καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιδράσεώς του ἐγένετο ἀκριβῶς πρὸς καθορισμὸν τῆς ἐκτάσεως τοῦ κύκλου ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου τῶν ἰδιωτικῶν μισθωτῶν, οἵτινες ὡς γνωστὸν καλύπτονται διὰ τοῦ θεσμοῦ τούτου μόνον διὰ τοὺς ἐξ ἀτυχήματος κινδύνους ὡ καὶ τοὺς προερχομένους ἐκ τῶν εἰδικῶν «ἐπαγγελματικῶν νόσων» τῶν λοιπῶν κοινῶν νοσημάτων ἀσφαλιζομένων εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις ἅνευ ἐρευνῆς περὶ τῆς προελεύσεώς των.

Τὰ δύο ταῦτα εἶδη παθήσεων ἐξεταζόμενα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως διακρίβώσεως τῶν παραγωγικῶν των αἰτίων παρουσιάζουν τὰς ἐξῆς ἰδιότητας.

Ἐπὶ τοῦ ἀτυχήματος λόγῳ ἀκριβῶς τῆς φύσεως τῆς προσβολῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, οὔσης βίαιας, αἰφνιδίας καὶ χρονικῶς πεπερασμένης καὶ τῆς προελεύσεως αὐτῆς ἐξ ὠρισμένου συμβάντος προερχομένου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου δύναται εὐχερῶς νὰ σχηματισθῇ καθαρὰ ἐντύπωσις περὶ τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐνεφιλοχώρησαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντελέσεως τοῦ συμβάντος τούτου, καὶ οὕτω ἡ ἔρευνα περὶ τὴν ἐξακριβώσιν τῶν αἰτίων τοῦ ἀτυχήματος καθίσταται εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων εὐκολος καὶ τὰ πορίσματα αὐτῆς βέβαια. Τὸ ἐρώτημα κυρίως ἐντοπίζεται ἐνταῦθα οὐχὶ περὶ τοῦ ποῖα εἶναι τὰ ἄμεσα ὑλικά αἷτια τῆς ἀνικανότητος, ἀλλ' ἐὰν ταῦτα δέον ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπαλλήλου. Τοῦ ἀτυχήματος ἐ. π. τὸ ὅποιον συνετελέσθη ὑπὸ αὐτοκινήτου παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ χώρου τῆς ὑπηρεσίας λόγῳ τῆς σπουδῆς τοῦ ὑπαλλήλου πρὸς ἔγκαιρον προσέλευσιν, με ἀποτέλεσμα τὴν ἀνικανότητα ἢ τὸν θάνατόν του εἶναι ἐμφανῆ τὰ παραγωγικά αἷτια ἀπομένει δὲ μόνον ἡ κρίσις περὶ ἀποδόσεως τῶν συνεπειῶν τούτων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἢ μὴ. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ λόγῳ τῆς δευτερευούσης συνήθους συμβολῆς τῶν ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν ἡ νομικὴ σκέψις ἀφίεται ἐλευθέρῃ καὶ ἀνεπηρέαστος ἵνα ἐν τῇ ἰδιαζούσῃ αὐτῆς ἐργασίᾳ ἀποφυνθῇ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν κρίσιμων στοιχείων ἅτινα συνιστῶσι τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου καθοριζομένης ἀξιώσεως ἐπὶ σύνταξιν ἀνικανότητος.

Διὰ τὴν ὁρθὴν ἐκτίμησιν ἐκάστης διδομένης περιπτώσεως δύνανται βεβαίως νὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ ἐν προκειμένῳ αἱ θεωρίαι αἵτινες διεμορφώθησαν ἐν τῷ δικαίῳ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθοδηγήσεως τῆς σκέψεως τοῦ κρίνοντος περὶ ὑπάρξεως αἰτιῶδους συνδέσμου μεταξὺ ὠρισμένου ἀποτελέσματος καὶ ἐνὸς γεγονότος ὅπερ φέρεται ὡς αἰτία αὐτοῦ ἢτοι ἡ θεωρία τοῦ ἀναγκαίου ὄρου (condicio sine qua non) καθ' ἣν ὁ ὑπαίτιος ζημιογόνου τινὸς γεγονότος καθίσταται ὑπεύθυνος πρὸς ἐπανόρθωσιν πάσης βλάβης ἣτις δὲν θὰ ἐπήρχετο ἄνευ αὐτοῦ, ἢ ἡ νεωτέρα θεωρία τῆς προσφόρου αἰτίας (causa adaequata) ἣτις ποιεῖται διῷκρισιν μεταξὺ τῶν συνεπειῶν αἵτινες δύνανται νὰ ἐπέλθουν ἐξ ὠρισμένης καταστάσεως πραγμάτων εἰς τὰς ἐκδηλουμένας κατὰ συνήθη καὶ ὁμαλὸν τρόπον καὶ διατελούσας πρὸς αὐτὴν εἰς γενικὴν συνάφειαν εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἐπέλευσίς των ν' ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς πραγματικῆς ταύτης καταστάσεως ἣτις ἀποτελεῖ πρόσφορον αἰτίαν πρὸς τοῦτο καθόσον ἐνέχει ἐν αὐτῇ τὴν ροπὴν ὥπως ἐπαυξάνῃ τὴν πιθανότητα ἢ δυνατότητα τῆς συντελέσεως τοιούτων ἀποτελεσμάτων καὶ εἰς τὰς συνεπείας αἵτινες ἐμφανίζονται ἀνωμάλως καὶ ἀντικανονικῶς ὡς μεμονωμένοι καὶ τυχαῖαι ἐξαιρέσεις. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ θεωρία αὕτη διαπιστοῖ τὴν ὑπαρξίν αἰτιῶδους συνδέσμου εἰς τὴν δευτέραν ὁμοῦς θεωρεῖ ἄδικον ὅπως δημιουργήσῃ εὐθύνην διὰ τυχαῖα καὶ ἀπώτατα ἀποτελέσματα.

Εἰδικώτερον προκειμένου περὶ ἐξακριβώσεως τῶν αἰτίων τῶν ἀτυχημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐκτὸς τῶν γενικῶν τούτων θεωριῶν καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ νομολογικὰ πορίσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξεν ἡ διεθνὴς ἐπεξεργασία τοῦ ἀντιστοίχου θέματος ἐν τῷ ἐργατικῷ ἀτύχηματι λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ἀπολύτου ταυτότητος τῶν ὄρων καὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκουν ἀμφοτέροι οἱ θεσμοὶ ὑπὸ τίνας ἐννοεῖται παρεκκλίσεις δικαιολογουμένας ἐκ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων· οὕτω π. χ. ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τύπου ἐντὸς τῶν ὁποίων δέον νὰ συντελεσθῇ τὸ βίαιον συμβῆν ἵνα ἀποδοθῇ τὸ ἀτύχημα εἰς τὴν ἐργασίαν εἶναι διάφορος διὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ διὰ τοὺς ἐργάτας καθόσον ἡ διάρκεια τῆς διαθέσεως αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἐργοδότη εἶναι ἀλλοία συνδεομένη διὰ μὲν τοὺς ἐργάτας πρὸς τὴν πραγματικὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ἐπεκτεινομένη ἐν τούτοις διὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ἰδίᾳ διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἡμερονηκτίου πολλάκις. Κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ ἐρευνῇ ταύτῃ ἡ ἀναζήτησις τοπικοῦ καὶ χρονικοῦ συνδέσμου μεταξὺ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τοῦ ἀτυχήματος δὲν προώρῃσται νὰ ὀδηγήσῃ πάντοτε εἰς ἐπιτυχὴ λύσιν ὡς μὴ καταλεγόμενου τοῦ συνδέσμου τούτου μεταξὺ τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων καὶ οὕτω ἀποφασιστικὴν σημασίαν ἔχει ἐν προκειμένῳ ἡ αἰτία τοῦ συμβάντος ἣτις ἀρκεῖ ὅπως προσδώσει εἰς τὸ ἀτύχημα τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐπαγγελλματικοῦ ἢ μὴ, πράγματι δὲ οἱ συνταξιοδοτικοὶ νόμοι περιορίζονται συνήθως εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦτο.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ ἀτυχημάτων· ἐπὶ τῶν παθήσεων ὁμως αἵτινες προσβάλλουσι ἐσωτερικῶς τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμόν ἐπενεργοῦσαι βαθμὴδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἢ διὰ τῆς ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα συσσωρεύσεως νοσογόνων συντελεστῶν τὸ ζήτημα τῆς διαπιστώσεως τῆς προελεύσεως τῶν ἀποβαίνει ἐκτάκτως δυσχερὲς λόγῳ ἀκριβῶς τῆς φύσεως τῶν νοσημάτων τούτων. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας οὐδὲν τὸ θειτικὸν γνωρίζομεν περὶ προελεύσεως τῶν ἀμέσων νοσογόνων παραγόντων τῆς νόσου οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν διαδρομὴν τῶν ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων ἅτινας ἐπιφέρουσι ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ τοῦ παθόντος μέχρι συντελέσεως τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως αὐτοῦ τὰ δ' ἐμφανῆ σχετικὰ στοιχεῖα ἅτινα δύνανται νὰ καθοδηγήσωσι τὴν κρίσιν μας εἶναι ἐλάχιστα καὶ ἀνεπαρκῆ πρὸς ἐξαγωγήν ἀσφαλοῦς καὶ κατηγορηματικοῦ πορίσματος δυναμένου ν' ἀγάγῃ εἰς ἐπιτυχὴ λύσιν καὶ οὕτω ἀναγκασόμεθα ν' ἀποφανθῶμεν βάσει εἰκασίων σχηματιζομένων ἐκ τῆς ἀναλύσεως ἀμφιβόλου ἀποδεικτικῆς δυνάμεως περιστατικῶν, οὐδεμία δὲ θεωρητικὴ ἀρχὴ δύναται, ὡς εἰκός, νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς διαφώτισιν τῆς σκέψεώς μας· ἡ ὅλη ἐργασία τῆς διαγνώσεως τῶν αἰτίων τῶν νοσημάτων τούτων ἐξαντλεῖται περὶ τὴν ἐκτίμησιν πραγματικῶν περιστατικῶν ὅπερ εἶναι ἀποκλειστικὸν ἔργον τῶν ἱατρῶν ἐλάχιστοι δὲ εἶναι αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι καθ' ἃς προκύπτωσι μετὰ τὴν ἐπὶ τούτου ἀπόφασιν οὐσιώδη ζητήματα αἰτιώδους συναφείας, ὡς δύναται νὰ συμβῇ ἐπὶ παραδείγματι προκειμένου περὶ τῆς ἀνικανότητος τελωνειακοῦ τινὸς ὑπαλλήλου προσελθούσης ἐκ τῆς νόσου ἐφ' ἧς προσεβλήθη κατὰ τὴν ἐκμάθησιν κολυμβήματος ὅτε δυνάμεθα ἴσως νὰ διερωτηθῶμεν μήπως θὰ ἔπρεπε ν' ἀποδώσωμεν τὸ συγκεκριμένον τοῦτο ἀποτέλεσμα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ παθόντος λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν ὅτι τὸ ἀτομικόν του συμφέρον πρὸς ἐκμάθησιν κολυμβήματος συνδέεται μετὰ τοῦ συμφέροντος τοῦ ἐργοδότου κράτους.

Ἡ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τῶν ἀνικανότητων ἐξ ἀτυχήματος καὶ τῶν ἐκ κοινῶν νοσημάτων τοιούτων θὰ ἡδύνατο νὰ καταστῇ ἐμφανεστέρα εἰς ἣν περὶπτωσιν αἱ σχετικαὶ δικαστικαὶ ἀποφάσεις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ὑπέκειντο εἰς ἀναίρεσιν λόγῳ ἐσφαλμένης ἐρμηνείας ἢ πλημμελοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου ὅτε ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ Ἀκυρωτικὸν δικάζον ἐπὶ τῶν ἐγειρομένων ἀμφισβητήσεων σπανίως θὰ εἶχεν ἀρμοδιότητα ὅπως ἐλέγξῃ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀποφάσεων τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας (').

1) Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ θὰ ἡδύνατο νὰ παρατηρηθῇ, κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένων, ὅτι ἡ ἀπόδοσις εἰς τὰς γνωματεύσεις τῶν ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν πλήρους ἀποδεικτικῆς δυνάμεως ἐκτετανομένης καὶ εἰς τ' ἀφορῶντα τὴν σχέσιν τῆς παθήσεως πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ὅσας αὗται εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὸ πόρισμα τῆς ὑπὸ δικαστικοῦ ἢ στρατιωτικοῦ ὑπαλλήλου ἐνεργηθείσης ἀνακρίσεως περὶ τῶν περιστάσεων τοῦ παθήματος (ἀρθρ. 15 ἐδ. 7 ν. 2769, ἀρθρ. 5 ἐδ. 10 ν. δ. τῆς 28 Ἀπριλίου 1928) ἐγένετο προφανῶς ἀνεπαρκὲς βαθυτέρας ἐρευνῆς τοῦ πράγματος καὶ ὅποδ τὴν ἐπίδρασιν τῆς συγχύσεως ἥτις ἐγεννήθη εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ νομοθέτου

Τὸ κύριον ζήτημα τὸ ὁποῖον προκύπτει κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐρεί-
νης περὶ ἐξακριβώσεως τῆς προελεύσεως τῆς σωματικῆς ἀνικανότητος τῶν
ὕπαλλήλων εἶναι ἡ δυσκολία τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἔσχε ἐν τῇ
παραγωγῇ τῆς ἀνικανότητος ἡ ὑπηρεσία ἢ ἄσχετα πρὸς αὐτὴν περιστατικὰ
εἰδικώτερον δὲ ἡ προϋφισταμένη τυχὸν νοσηρὰ κατὰστασις τοῦ παθόντος.
Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος τούτου καθίσταται ἐκτάκτως δυσχερὴς διὰ
τὸν νομοθέτην καὶ τὸν δικαστὴν προκειμένου ἰδίως περὶ νοσημάτων λανθα-
νοῦσας παθολογικῆς μορφῆς.

Τὸ ζήτημα ἀπασχόλησε πολὺ τοὺς νομικοὺς καὶ τοὺς ἱατροδικαστὰς
ἐν τῷ ἐργατικῷ ἀτυχήματι ἐλύθη δὲ τελικῶς διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς ἀρ-
χῆς ὅτι ἡ προϋφισταμένη τυχὸν νοσηρὰ κατὰστασις τοῦ θύματος δὲν δύνα-
ται ν' ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ὥστε ν' ἀποκλείσῃ τὴν εὐθύνην τοῦ ἐργαδότη τοῦ ἐν
περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἔντασις τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιδρά-
σεως ὑπῆρξε τοιαύτη ὥστε θὰ ἐπῆρχοντο τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ἂν
ἐπρόκειτο περὶ ὑγιоὺς ἀνθρώπου.

Ἐὰν ὁμοῦς ἡ τοιαύτη μέθοδος δύναται ν' ἀποδώσῃ ἐπιτυχεῖς ὡς ἐπὶ
τὸ πλείστον λύσεις ἐπὶ ἀτυχήματος ἔνθα ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πα-

ῶς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐρεύνης περὶ προελεύσεως τῶν παθολογικῶν νόσων ἔνθα ἡ
διαπίστωσις τῶν ἀμέσων νοσογόνων συντελεστῶν παθήσεώς τινος ὑπὸ τῶν ἱατρῶν
προδικάζει τὴν κρίσιν περὶ τῆς εὐθύνης τῆς ὑπηρεσίας τὸ τοιοῦτον ὁμοῦς ἀγεὶ πολ-
λάκις εἰς τὸ αὐτοπὸν τοῦ ν' ἀποφαίνωνται ἐπὶ λεπτῶν νομικῶν καθαρῶς ζητημά-
των καὶ νὰ λύσῃ διαφορὰς μὴ νομικῶς μορφωμένα πρόσωπα ὥς εἶναι οἱ ἱατροὶ
καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ οἵτινες ἐνεργοῦσι τὰς ἀνακρίσεις περὶ τῶν παθήσεων τῶν στρα-
τιωτικῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν μάλιστα τῶν παθόντων ἐν πολέμοις ἔνθα δὲν ἐνερ-
γεῖται ἀνάκρισις περὶ τῶν περιστάσεων τοῦ παθήματος, ἀλλὰ συλλέγονται περὶ
τούτου πληροφουρίαι παρὰ τῶν στρατιωτικῶν μονάδων (ἀρθρ. 16 ἐδ. 4 ν. 2769) ἡ
ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν γνωματεύσεων παραμένει ἀνεφαρῆς.

Παρομοία διάταξις συναντᾶται καὶ εἰς τὸ ἀρθρὸν 53 τοῦ ν. 6298 περὶ κοινω-
νικῶν ἀσφαλίσεων καθ' ὃ ἡ διαπίστωσις τῆς ἀναπηρίας τῶν ἡσφαλισμένων γίνεται
ὑπὸ τῶν ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν αἱ γνωματεύσεις τῶν ὁποίων συνεκῶς κέκτενται
πλήρη ἀποδεικτικὴν δύναμιν περιλαμβάνουσιν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἀγαλλο-
πούλου («Αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις» 1936 σελ. 198) ὅχι μόνον τὴν διαπίστωσιν
τῆς καταστάσεως τῆς υγείας τοῦ ὑπὸ κρίσιν ἀναπήρου, ἀλλὰ καὶ τῆς σχέσεως τῆς
παθήσεως καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς του ἀπασχολήσεως τὸ τελευταῖον ὁμοῦς τοῦτο
νομίζομεν ὅτι εἶναι σφάλμα τοῦ νόμου διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθεμένους λόγους
οἵτινες ἀληθεύουν ἔτι πλέον εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν λόγῳ τῆς ἐφαρμογῆς
τῆς διατάξεως ταύτης κυρίως ἐπ' ἀτυχημάτων. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ὁ ὑπὸ τῶν
ἰσχυουσῶν νῦν σχετικῶν διατάξεων (δ. 31 Ὀκτωβρίου 1935 ἀρθρ. 27 ἐδ. 10 καὶ
ἀρθρ. 60 ἐδ. 7, δ. 7 Φεβρουαρίου 1936 ἀρθρ. 1 ἐδ. 8) τεθεὶς περιορισμὸς ὅτι αἱ
γνωματεύσεις τῶν ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν αἱ προκαλούμεναι κατὰ τὴν διαδικασίαν,
τῆς ἐξακριβώσεως τῶν αἰτίων τῶν παθμάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῶν
θυμάτων πολέμου εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὰς συνταξιοδοτικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν Ὁλο-
μέλειαν τῶν Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου μόνον διὰ αὐτῶν κρίνονται περιστατικὰ
ἀναγόμενα εἰς τὴν ἰδιόζουσαν τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης γνῶσιν εἶναι ἀπολύτως ὀρ-
θὸς καὶ ἐνδεδαιγμένος.

ρηγωγικοῦ γεγονότος αὐτοῦ δύναται νὰ προσδιωρισθῇ λόγῳ κυρίως τῆς περιωρισμένης διαρκείας οὐδεμιᾶς σχεδὸν δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς προκειμένου περὶ νοσημάτων ἄλλα ἀναπτύσσονται βριδέως καὶ ἀνεπαισθήτως ὁλοκληροῦντα τὰ ἐπιβλαβῇ αὐτῶν ἀποτελέσματα ἐν ἀκαθορίστῳ χρονικῷ διαστήματι.

Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον δύναται νὰ λεχθῇ μετὰ βεβαιότητος εἰς τὰς πεπτώσεις ταύτας εἶναι ὅτι ἡ ἀπαρχὴ τῶν κοινῶν νοσημάτων τούτων ἀνευρίσκεται συχνότερον ἐν τῷ ὄργανισμῷ τοῦ παθόντος ἢ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ἣτις συντελεῖ ἀπλῶς εἰς τὴν ἐπιδείνωσιν συνεπειῶν προϋφισταμένης νοσηρᾶς καταστάσεως αἵτινες τὸ συνηθέστερον θὰ ἐπήρχοντο ἐν πάσει περιπτώσει οἰονδήποτε ἐπάγγελμα καὶ ἂν ἐξήσκει οὗτος.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας τίθεται τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ποῖος πρέπει νὰ εἶνε ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν διατάξεων δυνάμει τῶν ὁποίων δύνανται νὰ δημιουργηθῶσι δικαιώματα συντάξεως λόγῳ σωματικῆς ἀνικανότητος προελθούσης ἐκ κοινου ὀργανικοῦ νοσήματος καὶ ὑπὸ ποῖον γνώμονα δεόν νὰ ἐκτιμηθῶσι τὰ δεδομένα ἐκάστης περιπτώσεως ἵνα καταδειχθῇ ἂν πληροῦνται αἱ προϋποθέσεις τοῦ νόμου πρὸς γένεσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀξιώσεως.

Τὸ ζήτημα τοῦτο παρουσιάζει, ὡς εἰκός, ὀλιγωτέρας δυσκολίας προκειμένου περὶ ἐφαρμογῆς διατάξεως καλυπτούσης καὶ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐπιδεινώσεως ὡς ἡ μνησθεῖσα διάταξις τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ν. 2769 περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων, λόγῳ τῆς εὐχερείας ἣτις παρέχεται εἰς τὸν κρίνοντα ὅπως περιλάβῃ διὰ τῆς προστασίας τοῦ νόμου πᾶσαν σωματικὴν βλάβην περὶ τῆς ὁποίας ὑφίστανται ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις ὅτι ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἔστω καὶ ἂν ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς δὲν εἶναι σημαντικός.

Διάφορον ἐν τούτοις εἶναι τὸ ζήτημα τῆς διαπιστώσεως αἰτιώδους συναφείας μετὰ τῶν δύο τούτων πραγματικῶν καταστάσεων ὅσας ἡ ἐφαρμοζομένη διάταξις ἀποκλείει τὴν ἐπιδείνωσιν περιορίζουσα τὴν ἐπανορθωτικὴν τῆς προστασίας εἰς τὰς νόσους αἵτινες ὀφείλονται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ υπαλλήλου, ὡς αἱ διατάξεις τοῦ ν. δ. τῆς 28 Ἀπριλίου 1923 (ἄρθρ. 5 ἐδ. 1) τοῦ δ. τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1935 (ἄρθρ. 1 ἐδ. 1 περίπτ. ζ', καὶ ἄρθρ. 33 ἐδ. 1 περίπτ. ε') καὶ τοῦ ἄν. ν. τῆς 19 Νοεμβρίου 1935 (ἄρθρ. 1 ἐδ. 1 περίπτ. ε') αἵτινες ἀπαιτοῦσιν ὅπως τὸ νόημα προῆλθε προδήλως ἐξ αἰτίας τῆς ὑπηρεσίας. Ἐκ τῆς τοιαύτης αὐστηρᾶς καὶ ἀπολύτου διατυπώσεως προκύπτει σαφῶς ἡ βούλησις τοῦ νομοθέτου ὅπως τὸ δικαίωμα συντάξεως ἀνικανότητος ἀπονέμεται μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας καθ' ἃς ἡ ὑπηρεσία τοῦ υπαλλήλου συνετέλεσεν ὡς μονιδικὴ αἰτία διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς παθήσεως αὐτοῦ, τὸ τοιοῦτον δὲ νὰ προκύπτῃ ἀναμφισβητήτως καὶ κατὰ τρόπον καταφανῆ. Εἶναι βεβαίως ἀληθές ὅτι ἡ ἐσχίστα τῶν ἀποκλειστικῶν αἰτίων παθολογικῶν ἐσωτερικῶν νοσημάτων, ἅτινα δρῶσι λανθανόντως καὶ ὑπόουλως ἐξουδετεροῦντα τὴν ἀντίδρασιν τοῦ

ὀργανισμοῦ ἐν ἀκαθορίστῳ χρονικῷ διαστήματι ἀποτελεῖ ἐγγεῖρημα ἐκτάκτως δυσχερὲς καὶ διὰ τὸν πλέον ἔμπειρον ἱατρόν, ἡ δ' αὖστηρά ἐφαρμογὴ τῆς ἀνωτέρω διατάξεως θὰ ἦγαγεν εἰς ἀποκλεισμόν ἐκ τῆς προστιτευτικῆς περιοχῆς τοῦ ἐπανορθωτικοῦ νόμου ἀπάντων σχεδὸν τῶν ἀνικανότητων, οἵτινες ὀφείλονται εἰς τοιαύτης φύσεως παθήσεις πλὴν ὅμως ἡ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι ὅτι διὰ τὰ ὑπαχθῆ εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ νόσημά τι δέον τὰ συντρέχωσι πρὸς τοῦτο ἐκτάκτως πρόσφοροι πραγματικαὶ συνθήκαι ὥστε τὰ τεκμηριούται μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος ἡ συνδρομὴ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ὑπαλλήλου ἐν τῇ παραγωγῇ τῆς νόσου ταύτης καὶ δὴ κατὰ τρόπον ὑπεροχικόν· ἐνῷ δηλ. ὁ νομοθέτης ἐπεξέτεινεν ἀφ' ἐνὸς τὸν κύκλον ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀσφαλίσας πᾶσαν ἀνικανότητα αὐτῶν ἀδιακρίτως τῆς φύσεως τῆς νόσου εἰς ἣν ὀφείλεται ἀφ' ἐτέρου διὰ τῆς θεσπίσεως τῆς προϋποθέσεως τοῦ καταδήλου πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὀρηκτικῆς τῆς προστασίας τοῦ νόμου εἰς πᾶσαν νόσον μὴ συγκεντροῦσαν ἀναμφισβητήτως τοιαύτην ἰδιότητα ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς προελεύσεώς της ἐδημιούργησεν ἐν οἴονει ἀντίρροπον ἐναντίον τοῦ κινδύνου τῆς κατασχέσεως ἣν ἤθελεν εὐνοήσει ἡ λανθάνουσα μορφή τῶν ἐσωτερικῶν παθήσεων.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ μέτρου τούτου ἀναφορικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐτέθη χρησιμοποιοῦντες ὡς ὀδηγὸν καὶ τὰ διδάγματα τῆς πείρας ἣν ἀπεκομίσαμεν ἐκ τῆς μακροχρονίου ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν διατάξεων.

Λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς φύσεως τῶν κοινῶν νοσημάτων καὶ τῆς συναφοῦς δυσχερείας περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς προελεύσεώς των ἡ δολὴ προσποίησις εὐρίσκει πρόσφορον ἔδαφος ἀναπτύξεως καὶ οὕτω παραμένει ἀνοικτὸν τὸ στάδιον τῆς κατασχέσεως τῶν εὐεργετημάτων τοῦ νόμου εἶναι δὲ ἀμφίβολον ἂν ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀσφαλιστικὴν δεικλῖδα ὁ ἀνωτέρω τεθεὶς κανὼν ἐκτιμήσεως τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν ὡς ἀπέδειξε καὶ ἡ μέχρι τοῦδε πείρα. Ἡ δυνατότης τῆς ὑποκρίσεως ἐνισχύεται σημαντικῶς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ διεξαγωγὴ τῆς περὶ παθόντων διαδικασίας περιορίζεται εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς ὑπηρεσιακῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ὑπαλλήλου ὁπόθεν καὶ μόνον συνάγεται τὸ σχετικὸν πῆρισμα περὶ προελεύσεως τῆς νόσου ἄνευ ἐρεῦνης τοῦ κληρονομικοῦ καὶ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ὡς καὶ τῶν ὄρων τῆς ἰδιωτικῆς του ζωῆς. Ὡσαύτως ἡ γενομένη πλημμελὴς ἐξέτασις τῆς ὑγείας τῶν νεοδιοριζομένων ὑπαλλήλων καὶ ἰδίᾳ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν μὴ μονίμων στρατιωτικῶν καθίσταται πρόξενος εἰσόδου εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἀτόμων νοσηρᾶς πολλᾶκις καταστάσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ σημαντικὸν κακὸν ἀπὸ πύσης πλευρᾶς ἰδίᾳ δὲ διὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἐνθα δημιουργεῖται ὑπὲρ τοῦ παθόντος τὸ τεκμήριον ὅτι ἐφ' ὅσον εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὑγιὲς μεταγενεστέρως δὲ κατέστη ἀνίκανος τοῦτο θὰ ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ.

Ἡ τήσις τῆς καταχρήσεως εὐνοεῖται τὰ μέγιστα ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πρὸς δημιουργίαν τοῦ δικαιώματος λαμβίνεται ὑπ' ὅψιν ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τοῦ παθόντος ὡς αὕτη ἐμφανίζεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐξετάσεώς του πρὸς τῶν πραγματογνωμόνων ἰατρῶν οὐδαμῶς δ' ἐνδιαφέρει ἕκτοτε ἡ μεταβολὴ αὐτῆς ἐπὶ τὰ βελτίω καὶ οἷτω ὁ δικαιωθείς ἡπαξ συντάξεως λόγῳ παθήσεως συνεπαγομένης ἀνικανότητα πρὸς τὸ ὑπηρετεῖν, ἀπολαμβάνει ταύτην ἰσοβίως, ὑπάγεται ἄνευ οὐδεμιᾶς διαδικασίας εἰς τὰς ἐκάστοτε θεσπιζόμενας εὐεργετικὰ διατάξεις περὶ τῶν παθόντων μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του μεταβιβάζεται αὕτη εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἀσχέτως ἂν διὰ τῆς ἐπελθούσης τυχὸν βελτιώσεως τῆς ὑγείας του ἐξέλιπον αἱ ἀρχικαὶ προϋποθέσεις ἐφ' ὧν ἐρείδετο τὸ δικαίωμά του.

Ἐὰν εἰς τ' ἀνωτέρω λεχθέντα προσθέσωμεν τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἀσκεῖ πολλάκις ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῶν προσώπων ἅτινα χρησιμεύουν πρὸς ἐπαλήθευσιν τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν παθόντων (μάρτυρες, ἀνακριταί, πραγματογνώμονες) ἡ σκέψις ὅτι δὲν εἶναι καὶ τύσον σπουδαῖον τὸ ν' ἀδικηθῇ κάποτε τὸ τοσάκις ἀδικοῦν κρίτος ἐφ' ὅσον ἄλλως τε δὲν ὑφίσταται ἐκ τούτου ὁ φόβος τῆς πτωχεύσεώς του, ὡς θὰ συνέβαινε ἂν ἐπρόκειτο περὶ αὐτοτελοῦς ἀσφαλιστικοῦ ἰδρύματος, τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ σχετικὸν δικαίωμα συντάξεως ἀποκτᾶται ἄνευ τῆς προϋποθέσεως τῆς παραμονῆς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καθ' ὥρισμένον χρόνον (χρόνος ἀναμονῆς) καὶ ὅτι τὸ ποσὸν αὐτῆς εἶναι ἀρκετὰ ἀξιόλογον, ἡ δ' ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πρὸς ἀπόκτησιν παντοίων ἄλλων, ἐκτὸς τῆς συντάξεως, χρηματικῶν παροχῶν ἀντιλαμβάνεται τις πλήρως τὴν σοβαρότητα τοῦ κινδύνου τῆς καταχρήσεως, ἡ πραγματοποίησις τῆς ὁποίας ἐνῶ δὲν εἶναι καὶ τόσον δύσκολος συνεπιφέρει ἐν τούτοις σημαντικὰ ὠφέλη.

Τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω ἐπιβεβαιοῖ καὶ ἡ μέχρι τοῦδε κτηθεῖσα πείρα τοῦ πράγματος ὡς εἶναι δηλ. τοῖς πᾶσιν γνωστὸν τὰ πλεῖστα τῶν προσώπων ἅτινα κέκτηνται δικαίωμα ἰσοβίου συντάξεως ἀνικανότητος ἀποδοθείσης εἰς τὴν ἐν εἰρήνῃ ὑπηρεσίαν των ἰσχυρίσθησαν ὅτι προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν σχετικῶν νοσημάτων λόγῳ τῶν ἀνθυγιεινῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς ἦσαν ὑποχρεωμένα ὅπως ἐκτελῶσι τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ὑπηρεσίαν εἰς τρόπον ὥστε ἡ συνεχὴς παραμονὴ καὶ ἀπασχόλησις εἰς τοιοῦτους χώρους συνετέλεσε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρεδέχθησαν καὶ αἱ ὑγειονομικαὶ ἐπιτροπαὶ ἀποφανθεῖσαι ὅτι ἡ ἀνικανότης προήλθε προδήλως ἐξ αἰτίας τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἐν τούτοις λίαν ἀμφίβολον ἂν ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἦτο δικαιολογημένη ἡ γνώμη αὕτη λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς φύσεως τῶν νοσημάτων καὶ δὴ προκειμένου περὶ ὑπαλλήλων γραφείου. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον καθιστᾷ ἐμφανεστέραν τὴν πλάνην τῶν ἀρμοδίων κριτῶν προκληθεῖσαν κυρίως ἐκ τῆς εὐκολίας τοῦ ὑποκρίνεσθαι τὴν ὑπαρξιν ἱσσωτερικῶν παθῶσεων εἶναι ἡ διαπίστωσις τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν παθόντων συνταξιούχων ἐπιδίδονται εἰς βιοποριστικὰς ἐργασίας βαρυντέρας πολλάκις τῆς ὑπηρεσίας δι' ἣν ἐκρίθησαν ἀνίκανοι, ἐνῶ διὰ τελεσιδί-

κων ἀποφάσεων στηριζομένων ἐπὶ ἱατρικῶν γνωματεύσεων ἐγένετο δεκτὸν ὅτι ἡ ἀπώλεια ἢ μείωσις τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητός των ἦτο ὀριστικὴ καὶ διαρκὴς οἷτω δὲ μόνον ἡδυνήθησαν ν' ἀποκτήσουν δικαίωμα ἰσοβίου συντάξεως καθόσον τὸ τοιοῦτον ἦτο ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τόσον ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐννοεῖται ὅτι διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς καταστάσεως αὐτῆς συνετέλεσε κατὰ πολὺ, ὥς εἶναι φυσικόν, καὶ ἡ ἔλλειψις ὀργάνωσις τοῦ κλάδου ἀσφαλίσεως κατὰ τῆς ἀσθενείας διὰ τοὺς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους, καθόσον οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ἰδίᾳ οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπολαμβάνουν ἱκανοποιητικῆς ἀσφαλίσεως.

Κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν (ν. δ. 25 Ἰουλίου 1923 ὡς συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ ν. δ. τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1925) οἱ μόνιμοι διοικητικοὶ ὑπάλληλοι δικαιοῦνται ἐντὸς διαστήματος πενταετίας ἑξαμήνου ἀναρρωτικῆς ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὁποίας ἐξετάζονται, ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἀσθένεια, ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἱατρῶν οἵτινες ἀποφαίνονται εἴτε περὶ ἀπολύσεως αὐτῶν ἐν περιπτώσει πλήρους ἀνικανότητος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των εἴτε περὶ τῆς ἀνάγκης περαιτέρω νοσηλείας ὅτε δύναται νὰ τύχωσιν εἰσέτι παρατάσεως τῆς ἀναρρωτικῆς των ἀδείας ἐπὶ διαστήματι δύο καὶ ἡμίσεως ἔτων ἐκ τοῦ χρόνου ὅμως τούτου μόνον μία τριμηνία δύναται νὰ χορηγηθῇ μετ' ἀποδοχῶν καὶ αὕτη μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πρώτου ἔτους ἀδείας.

Ἐπίσης δικαιοῦνται κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ καὶ ἐφ' ὅσον συνεπλήρωσαν πενταετὴ ὑπηρεσίαν δωρεὰν νοσηλείας εἰς τὰ κρατικὰ νοσοκομεῖα ἐπὶ δίμηνον, τοῦ δικαιώματος ὅμως τούτου σπανίως γίνεται χρῆσις. Εἰς τὰ λοιπὰ νοσοκομεῖα δύναται νὰ νοσηλευθῶσι καταβαλλομένων τῶν 3/4 τῶν ἐξόδων ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ μέχρι ἑνὸς μηνὸς μισθοῦ ἐντὸς δωδεκαμήνου διαστήματος. Τῶν αὐτῶν ἐξόδων νοσηλείας δύναται νὰ δικαιωθῶσιν κατὰ τὴν ἀπόλυτον κρίσιν τοῦ ὑπουργοῦ ἐν περιπτώσει θεραπείας κατ' οἶκον.

Ἡ ὑποτυπώδης αὕτη μορφή νοσοκομειακῆς καὶ φαρμακευτικῆς περιθάλψεως καθίσταται περισσότερον ἐμφανῆς ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τὴν περίθαλψιν ἣν παρέχει τὸ Ἰδρυμα τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων εἰς τοὺς ἡσφαλισμένους του εἰς τοὺς ὁποίους, εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ, περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἔκτακτοι ὑπάλληλοι τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Ἀπόρροια τούτου εἶναι ἅφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀδυναμία τῶν ὑπαλλήλων οἵτινες δὲν διαθέτουν ἐπαρκῆ οἰκονομικὰ μέσα ὅπως θεραπεύσουν ἀσθενείας ἀπαιτούσας σοβαρὰν κάπως δαπάνην μὲ ἀποτελέσματα τὴν παραμέλῃσιν καὶ ἐπιδεινώσιν των, ἅφ' ἑτέρου δ' ἡ ἔλλειψις παρακολουθήσεως ἀσθενειῶν παρατεινομένης διαρκείας ἵνα καταδειχθῇ τὸ ἰάσιμον ἢ μὴ αὐτῶν, οἷτω δ' ἀναγκάζονται οἱ ἱατροὶ ν' ἀποφανθῶσι προῶρως περὶ τούτου καὶ ὑπὸ τὴν προφανῆ ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν τῆς συνειδήσεώς των ὅπως μὴ παραμείνῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς προστασίας ὁ ἀσθενὴς τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς κατ' ἣν ἔχει τὴν μεγαλυτέραν ἀνάγκην αὐ-

τῆς, πρῶγμα τὸ ὅποῖον θὰ συνέβαινε ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡθέλον κρίνει μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τοῦ διαστήματος τῶν ἀναρχωτικῶν ἀδειῶν ὅτι ἡ ἀνικανότης τοῦ ὑπαλλήλου ἐξακολουθεῖ χωρὶς ὅμως νὰ καταστῇ καὶ διαρκὴς ὅτε θ' ἀπελύετο οὗτος ἄνευ δικαιώματος συντάξεως ἀνικανότητος. Ἡ ἐγκατόλειψις τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι κατὰδηλος καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἄνευ ἀποδοχῶν ἀδειῶν, πρῶγμα τὸ ὅποῖον ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς παθήσεώς του ὡς ἀνιάτου ἵνα δυνηθῇ καὶ τύχει συντάξεως στερούμενος ἔστω τῆς θέσεώς του, ἡ κατάστασις δ' αὕτη εὖ νοεῖ ὡς εἶναι φυσικὸν τοὺς ὑποκρινομένους.

Τὸ ζήτημα τοῦτο συνδέεται ἀμέσως καὶ πρὸς τὸ κρατοῦν σύστημα τῆς ἀπονομῆς συντάξεως μόνον ἐν περιπτώσει διαρκoῦς ἀνικανότητος καὶ περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν καιρῷ.

Ἡ γενομένη ἐπισκόπησις τῆς καταστάσεως, ἣτις προέκυψεν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς σχετικῆς περὶ ἀσφαλίσεως τῶν κοινῶν νοσημάτων τῶν ὑπαλλήλων νομοθεσίας, πείθει πάντα ἀμερόληπτον παρατηρητὴν, εἰς τὴν ἀντίληψιν ἄλλως τοῦ ὁποίου θὰ ἔχωσι προσπέσει ἤδη τὰ λεχθέντα, περὶ τῆς ἀποτυχίας τοῦ συστήματος τούτου καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν αὐστηρῶν μέτρων ἅτινα ἐτέθησαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς καλῆς ἐφαρμογῆς του.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τίθεται αὐτομάτως τὸ ζήτημα περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν δέον ν' ἀντιμετωπισθῇ ἡ κατάστασις αὕτη πρὸς παρεμπόδισιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ δημοσίου καὶ περιορισμὸν τῆς εὐεργετικῆς προστασίας τοῦ νόμου ἐπὶ τὴν πραγματικῶν θυμάτων τῆς ὑπηρεσίας.

Ἐπὶ τούτου νομίζομεν ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τῶν ὅσων ἀνεπτύχθησαν ἀνωτέρω ἡ μόνη ἀποτελεσματικὴ λύσις θὰ ἦτο ὁ ἀποκλεισμός τῶν συνήθων καὶ κανονικῶν κινδύνων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἀπὸ τῆς ἀσφαλίσεως διὰ τοῦ κλάδου τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀσφάλις τῶν ἐπιζημιῶν συνεπειῶν των νὰ ἐνεργῇται ἐφεξῆς ἄνευ ἐρεῦνης περὶ τῆς προελεύσεώς των καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς συμπληρώσεως ὠρισμένου χρόνου ὑπηρεσίας, περιοριζομένου οὕτω τοῦ κύκλου ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐπὶ τῶν ἀνικανότητων αἰτινες ὀφείλονται εἰς ἀτυχήματα ἥτοι εἰς τυχαῖα καὶ συμπτωματικὰ συμβεβηκότα ἐπενεργοῦντα ἐν διαστήματι σχετικῶς βραχεῖ καὶ δυναμένῳ νὰ καθορισθῇ παρεχομένης δ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μείζονος προστασίας ἀπὸ ἀπόψευς παροχῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ δυσχέρειαι πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς αἰτίας τοῦ ἀτυχήματος οὐδόλως ἐλλείπουσι λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τῆς εὐρύτητος ἣτις ἐδόθη εἰς τὸν νομικὸν ὅρισμὸν αὐτοῦ ἡμβλύθησαν κατὰ πολὺ αἱ διαφοραὶ του ἀπὸ τῶν λοιπῶν σωματικῶν βλαβῶν καὶ συνεπῶς ὑφίστανται καὶ ἐνταῦθα ἀνάλογοι πολλάκις συνθῆκαι παρέχουσαι πρόσφορον ἔδαφος πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ὑποκρίσεως, εἶναι ἐν τούτοις ἀναμφισβήτητον ὅτι λόγῳ κυρίως τοῦ περιορισμένου χρονικοῦ διαστήματος ἐντὸς τοῦ ὁποίου συντελεῖται ἡ δημιουργὸς ἐπίδρασις τοῦ ἀτυχήματος καθίσταται εὐχερε-

στέρα ἢ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις τῶν δυσχερειῶν τούτων διὰ τῆς ἐπι-
 τυγχανομένης παρακολουθήσεως ὀλυκλήρου τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας,
 ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ τῶν κοινῶν νοσημάτων ἐνθα ἡ πο-
 ρεία τῶν νοσογόνων παραγόντων αὐτῶν μέχρι συντελέσεως τοῦ ἀποτελέ-
 σματος παραμένει ἀφανής.

Ἡ μόνη λογικὴ ἀντίρρῃσις ἣτις θὰ ἡδύνατο ἴσως νὰ προβληθῇ ἐν
 προκειμένῳ εἶναι ὅτι ἡ προτεινομένη μεταρρυθμίσις δικαιολογούμενη ὡς
 ἐκ τῆς δυσχερείας διαπιστώσεως τῆς αἰτίας τῶν κοινῶν νοσημάτων, ὀφειλο-
 μένων τὸ συνηθέστερον εἰς ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν περιστατικά, θ' ἀπέ-
 βαιεν ἀδικος εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ
 συντελεστοῦ πρὸς παραγωγὴν τοιούτου νοσήματος εἶναι ἀναμφισβήτητος
 καὶ καταφανής. Οὕτω π.χ. ἐὰν ὑπάλληλός τις ὑπέστη λόγῳ τῆς ὑπηρεσίας
 του μίαν δυνατὴν βρογχὴν ἢ γενικῶς ἐταλαιπωρήθη ἐκ τοῦ χειμῶνος ἐκτιθέ-
 μενος ἐπὶ τινος ἡμέρας εἰς δορὺν ψυχὸς μετὰ δὲ ταῦτα προσεβλήθη ὑπὸ
 πνευμονίας ἐπιφερούσης τὸν θάνατόν του εἵμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ πιρα-
 δεσθῶμεν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ὅμοίως
 τὸ αὐτὸ δέον νὰ λεχθῇ ἐπὶ σωματικῆς ἀνικανότητος, τριατατικοῦ φέρ' εἰ-
 πεῖν ὑπαλλήλου ὅστις ἠναγκασμένος λόγῳ τῆς ἀσθενείας τῶν συναδέλφων
 του νὰ ἐκτελῇ καὶ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν ἠργάζεται ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα συνε-
 χῶς ἐπὶ πολλὰς ὥρας καὶ ἔπαθεν ἐξ ὑπερκοπώσεως. Εἰς τοιαύτας περιπτώ-
 σεις ἐνδέχεται βεβαίως νὰ ὑφίστατο πρότερον προδιάθεσις τοῦ ὁργανισμοῦ
 τοῦ παθόντος ἢ κατὰστασις ὅμως αὕτη καλύπτεται ἐκ τῆς ἐντύσεως τῆς
 σχετικῆς ἐπιδράσεως δυναμένης νὰ ἐπιφέρῃ τὰς αὐτὰς συνεπειὰς καὶ ἂν
 ἐπρόκειτο περὶ ὑγιоῦς ἀτόμου.

Ταῦτα εἶναι βεβαίως ἀληθῆ. Ἐὰν ὅμως ἡθελέ τις ἐξετάσῃ βαθύτερον
 τὴν φύσιν τῶν ἀνωτέρω παθήσεων θὰ ἔβλεπεν ὅτι ὑπάγονται ἐν τῷ ὁρι-
 σμῷ τοῦ ἀτυχήματος ὡς οὗτος διεμορφώθη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Πράγματι τὰ
 συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀτυχήματος ἦτοι τὸ ἀπροσδόκητον, τὸ ἐξωτερικόν,
 τὸ αἰφνίδιον καὶ τὸ βίαιον λαμβάνονται σήμερον ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν πα-
 ριλαμβάνουσιν καὶ τὰς παθήσεις αἵτινες παράγονται ἐν διαστήματι ὀλίγων
 ἡμερῶν συνεπειὰ ἐκτελέσεως τῆς ἐργασίας ἢ ὑπηρεσίας ὑπὸ ἀνωμάλους καὶ
 ἀσυνήθεις συνθήκας, ἢ διὰ καταβολῆς ἐξαιρετικῶν μυϊκῶν δυνάμεων, ἢ διὰ
 τῆς ἐκθέσεως εἰς δυσμενεῖς κλιματικούς ὅρους, καιρικὰς δυσκρασίας, ὑπερ-
 βολικὸν καύσωνα κ.τ.τ.

Κατὰ συνέπειαν διὰ τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ νομο-
 θεσίᾳ περὶ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀφορώσης
 τὰς νόσους αἵτινες ἀναπτύσσονται λανθανόντως καὶ βαθμιαίως οὐδόλως
 πρόκειται νὰ ἐπέλθῃ μεταβολὴ ἐν τῇ ἀσφαλίσει τῶν νόσων αἵτινες ὀφεί-
 λονται πράγματι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὅσας αὐταὶ εἶναι ἐσωτερικαὶ πα-
 θολογικῆς μορφῆς.

Θὰ ἡδύνατο μάλιστα νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ μεταρρυθμίσις αὕτη δὲν εἶναι
 ἀπαραίτητος λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τῆς ἐλλόγου ἐφαρμογῆς τῆς

καθιερούσης τὴν προϋπόθεσιν τοῦ καταδήλου διατάξεως καταλήγομεν εἰς τὸ ν' ἀποδίδωμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μόνον τὰς ἐξ ἀτυχήματος παθήσεις αἰτινες πράγματι πληροῦσι τελείως τὴν προϋπόθεσιν ταύτην λόγῳ τοῦ ἐμφανοῦς τῶν ἀμέσων ὑλικῶν αἰτίων αὐτῶν καὶ τῆς βραχείας διαρκείας τῆς σχετικῆς ἐπιδράσεως, νομίζομεν ἐν τούτοις ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ὅταν σκεφθῇ τις τὴν τακτικὴν ἥτις ἀκολουθῆται σήμερον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ὡς ἄνω διατάξεως καὶ καθ' ἣν ἐνέχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν τὸ γεγονὸς τῆς ἐπὶ μακρὸν ἀπασχολήσεως τοῦ παθόντος ἐν ἀνθυγιεινῷ διαμερίσματι χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ἂν πράγματι ἡ κατάστασις αὕτη συνετέλεσε ὡς ἀποκλειστικὴ αἰτία διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς παθήσεως, πρᾶγμα σπάνιον, τοῦτο δὲν προκύπτει κατὰ τρόπον καταφανῆ ὡς ἄξιόι ὁ νόμος ἐφ' ὅσον παραμένει ἡ σοβαρὰ ἀμφιβολία μήπως ἡ ἀρχικὴ αἰτία πρέπει ν' ἀναζητηθῇ μᾶλλον εἰς τὸν ὀργανισμόν τοῦ παθόντος ἢ εἰς ἄλλα ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν περιστατικὰ συνδεόμενα πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν του ζωὴν.

Ἐννοεῖται ὅτι τ' ἀνωτέρω δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι ἐπὶ λοιμωδῶν ἢ ἐπιδημικῶν νοσημάτων ἅτινα λόγῳ τῆς φύσεώς των δεόν νὰ τύχωσι ἰδιαίτερας νομοθετικῆς ρυθμίσεως.

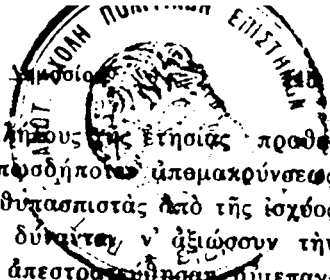
Διὰ τὰς παθήσεις αἰτινες ὀφείλονται εἰς πολεμικὰ γεγονότα καὶ γενικῶς εἰς τὰς κακουχίας τοῦ πολέμου οὐδεὶς λόγος συντρέχει, ὅπως ἰσχύσωσιν εἰδικαὶ διατάξεις ἐφ' ὅσον αὗται φέρουσαι κατὰ κανόνα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀτυχήματος θὰ καλύπτονται καὶ ἐν περιπτώσει θεσπίσεως τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως καὶ συνεπῶς δὲν ὑφίσταται ὁ κίνδυνος μήπως ἀποκλεισθῶσι τῆς προστασίας τοῦ ἐπανορθωτικοῦ νόμου ἀνικανότητες ὀφειλόμεναι πρᾶγματι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Β'. Τὰ καλυπτόμενα πρόσωπα.

Συμφώνως πρὸς τὸν δικαιολογητικὸν λόγον τῆς ἡ σύνταξις ἀνικανότητος ἀπονέμεται εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἐκείνους οἵτινες λόγῳ σωματικῆς ἀνικανότητος προελθούσης ἐξ αἰτίας τῆς ὑπηρεσίας των ἀδυνατοῦν ὅπως συνεχίσουν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς καὶ πρὸς ἐξουδετέρωσιν ἀκριβῶς τῶν ὀδυνηρῶν οικονομικῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα ἐπιφέρει ἡ συνεπεία τῆς ἀνικανότητος ταύτης ἀναγκαστικὴ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ των.

Παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐν τούτοις ταύτην ἡ περὶ παθόντων νομοθεσία ἐπατρέπει πολλάκις τὴν συνταξιοδότησιν προσώπων ἀποβαλόντων τὴν ἰδιότητα τοῦ ὑπαλλήλου οὐχὶ λόγῳ σωματικῆς ἀνικανότητος ἀλλὰ καὶ ἐξ οἰασθήποτε ἄλλης αἰτίας ἐφ' ὅσον μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἐκδηλωθῇ αὐτοῖς πάθῃσις ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἣν ἐξετέλουν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνεργείας των καὶ συνεπαγομένη μείωσιν τῆς πρὸς ἐργασίαν ἰκανότητός των.

Οὕτω κατὰ τὸ ἀρθρον 6 τοῦ ν. 2769 περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων αἱ συνέπειαι τραύματος ἢ νοσήματος παρέχουσι δικαίωμα εἰς σύνταξιν ἂν ἐξεδηλώθησαν ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ στρατιωτικοῦ ἐκ τῶν τάξεων ἡ διάταξις αὕτη ἐπανελήφθη καὶ εἰς τὸ δ. τῆς 31 Ὀκτωβρίου

1935 ἐπεκταθεῖσα καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς ὑπαλλήλους τῆς ἑτῆρας προθεσμίας περιορισθείσης εἰς ἑξάμηνον ἀπὸ τῆς «ὀλοφροδότητος» ἀπομακρύνσεως καθηργήθη ὅμως διὰ τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ἀνθυπασπιστάς ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 465 τοῦ 1937 ἀν. ν. οἵτινες δὲν δύναται ν' ἀξιώσουν τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ σχετικοῦ δικαιώματος εἰμὴ ἂν ἀπεστρατεύθωσαν ἀντεπαγγέλτως συνεπειὰ νοσήματος. Ἐφ' ὅσον δὲν ὀρίζεται διὰ τὰ ἐν λόγῳ πρόσωπα ἰδιαίτερος βαθμὸς ἀνικανότητος παρέχων δικαίωμα εἰς σύνταξιν ἰσχύει καὶ διὰ ταῦτα ὁ ἀπαιτούμενος διὰ τοὺς ἀπομακρυνθέντας τῆς ὑπηρεσίας λόγῳ παθήσεως ἥτις ἡ ἀνικανότης πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς στρατιωτικῆς ἢ πολιτικῆς ὑπηρεσίας· ἐνῷ ὅμως διὰ τοὺς τελευταίους ἡ ἀνικανότης αὕτη ἐπέφερε τὸ ζημιολόγον ἀποτέλεσμα τῆς ἀπώλειας τῆς θέσεως τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐγέννησε τὴν σχετικὴν ἀξίωσιν πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐπελθούσης ζημίας τοῦναντίον διὰ τοὺς ἀπομακρυνθέντας τῆς ὑπηρεσίας ἐξ ἄλλων λόγων ἢ πάθησις ἐξεδηλώθη μετὰ τὴν τοιαύτην ἀπομάκρυνσιν οὐδαμῶς συντελέσασα πρὸς τοῦτο καὶ συνεπῶς ἡ παροχὴ ἥτις ἀπονέμεται αὐτοῖς λόγῳ τῆς τοιαύτης ἀνικανότητος δὲν σκοπεῖ τὴν κάλυψιν κινδύνου σχετιζομένου πρὸς ἀπώλειαν τῶν ἐκ τῆς ἀσκήσεως τοῦ δημοσιοὑπαλληλικοῦ ἐπαγγέλματος προσόδων ἀλλ' ἐπανόρθωσιν τῶν συνεπειῶν τῆς ἐκ τῆς ἀσκήσεως τούτου προελθούσης μειώσεως τῆς ἱκανότητος πρὸς κέρδος ἐν τῇ γενικῇ ἀγορᾷ ἐργασίας. Ἡ ἐπέκτασις τῆς ασφαλιστικῆς προστασίας καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιωτῶν τούτων δικαιολογῆται ἐκ τῆς ὑφισταμένης αἰτιώδους συναφείας μετὰ τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας ἣν ἤσκουν πρότερον καὶ τῆς ἀναπηρίας των. Ἐφ' ὅσον ὅμως αἱ ἐπελθούσαι συνέπειαι ἐκ τῆς παθήσεως ἥτις ἀπεδόθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δὲν ἀφορῶσι τὰς ἀποδοχὰς τῆς δημοσίας θέσεως αἵτινες ἀπωλέσθησαν ἤδη πρὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς παθήσεως ταύτης ἐξ ἄλλης αἰτίας δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ καθορίζωνται αἱ προϋποθέσεις γενέσεως καὶ ἐκτάσεως τοῦ δικαιώματος ὅπερ ἐχορηγήθη πρὸς ἀποκατάστασιν ἀκριβῶς τῶν συνεπειῶν τούτων ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ δημοσιοὑπαλληλικὸν ἐπάγγελμα τοῦ παθόντος ἀλλ' ἐπὶ ἄλλης βάσεως ἀνταποκρινομένης πρὸς τὴν προελθούσαν ἐκ τῆς ἀλλαγῆς ἐπαγγελματικῆς ἀπασχολήσεως κατάστασιν.

Οὕτω ἡ «ἀνικανότης πρὸς ἀσκήσιν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας» δὲν ἔχει ἐν προκειμένῳ σημασίαν καθόσον ἡ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς ὑπηρεσίας συνετέλεσθη δι' ἄλλον λόγον ἢ δὲ λήψις αὐτῆς ὡς ουστατικοῦ ὅρου τοῦ δικαιώματος ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἀτοπον εἶναι καὶ πλεονεκτικὸν διὰ τὸν παθόντα δεδομένου ὅτι τὸ ποσοστὸν ἀνικανότητος ὅπερ ἀπαιτεῖται ἵνα ἐπέλθῃ ἀδυναμία πρὸς ἀσκήσιν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας εἶναι μικρόν, ἰδίως διὰ τοὺς στρατιωτικούς, καὶ συνεπῶς δὲν ἀρμόζει ὅπως ἀρκεῖται ὁ νόμος ἐν προκειμένῳ εἰς τοσοῦτῳ μικρὰν ἀναπηρίαν· ὁ γενόμενος ἐξ ἄλλου καθορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς συντάξεως κατ' ἀναλογίαν τοῦ μισθοῦ ὃν ἐλάμβανεν ὁ παθὼν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνεργοῦ κρατικῆς ὑπηρεσίας του δὲν δικαιολογῆται διὰ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἄνω λόγους. Ἡ ρύθμησις κατὰ ταῦτα τῆς ὑπὸ κράσιν παροχῆς δέον νὰ ἐπιτευχθῇ ἐν ὄψει τοῦ νέου ἐπαγγέλματος τοῦ τέως ὑπαλλήλου.

Η ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΟΣ ΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΤΙΝΑ ΔΕΝ ΑΠΕΚΤΗΣΑΝ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ τὸ κρείττος ἀπονέμει συντάξεις ἀνικανότητος ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνήθως καὶ διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ προϋποθέσεις εἰς διαφόρους ἄλλας ἐτεροκλήτους κατηγορίας προσώπων μὴ συνδεομένων κατὰ μόνιμον ἐπάγγελμα ἢ καὶ οὐδόλως πρὸς αὐτὸ ἄτινα ἐν τούτοις ὑπέστησαν μείωσιν τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητός των ἐξ αἰτίας τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἢ ἐκ γεγονότων ὀφειλομένων εἰς πόλεμον διεξαγόμενον ὑπὸ τῆς πολιτείας.

Αἱ κυριώτεραι διατάξεις δυνάμει τῶν ὁποίων ἀπενεμήθησαν αἱ συντάξεις αὗται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

Τὸ ἄρθρον 20 τοῦ ν. ΤΟΔ' τοῦ 1871 ὅπερ προβλέπει τὴν συνταξιοδότησιν παντὸς καταδείκτου ἐὰν συνεπέα τῆς γενομένης παρ' αὐτοῦ καταδείξεως ἔλαβε χώραν καταδίωξις ληστῶν καὶ κατόπιν οὗτος ἔπαθεν ἐξ αὐτῶν. Αἱ συντάξεις αἵτινες ἐχορηγοῦντο δυνάμει τοῦ ἄρθρου τούτου ἐδεκαπλασιάσθησαν διὰ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ν. δ. τῆς 19 Ἀπριλίου 1924 περὶ συστάσεως ἐπιτροπῶν ἀσφαλείας. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμοσθεῖσα ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων ἄτινα ἐγεννήθησαν ὑπὸ τὴν ἰσχύν τῆς ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ ν. 4150 τοῦ 1929 καθ' ὃν ἰδιῶται ὑποχρεούμενοι κατὰ τὰς διατάξεις τῶν περὶ διώξεως τῆς ληστείας κειμένων νόμων ἢ ἐκουσίως πρὸς τοῦτο προσφερόμενοι καὶ παρέχοντες τὴν συνδρομὴν των εἰς τὰ ὑπὸ τῆς χωροφυλακῆς καὶ τοῦ στρατοῦ καταριζόμενα μεταβατικά ἀποσπάσματα ἢ καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα σκοπὸν ἔχοντα τὴν δίωξιν τῆς ληστείας ὑφιστάμενοι βλάβην ἐκ τραύματος ἢ νοσήματος ἐξομοιοῦνται πρὸς στρατιώτας κτλ.

Τὰ ἄρθρα 13 καὶ 15 τοῦ ν. Γ2ΜΔ' τοῦ 1911 ἄτινα προβλέπουν τὴν συνταξιοδότησιν τῶν πολιτῶν οἵτινες ὑπέστησαν σωματικὰς βλάβας ἐν συμπλοκῇ μετὰ φυγοδίκων ἢ λόγῳ τῆς καταδείξεως τοῦ τόπου τῆς διαιτριβῆς των.

Τὸ ἄρθρον 6 ἐδ. 4 τοῦ ν. 2769 τῆς 21 Μαΐου 1922 καθ' ὃ θεωρεῖται στρατιωτικὸς ἐξομοιούμενος πρὸς στρατιώτην καὶ πᾶς μὴ ἐστρατευμένος πολίτης ἀδιακρίτως φύλου ὑποστὰς ὅπωςδήποτε ἐκ συμβεβηκότος τοῦ πολέμου ἢ ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας μείωσιν τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητός του. Ἐλάχιστον ὄριον ἀνικανότητος παρέχον δικαίωμα εἰς σύνταξιν ὠρίσθη διὰ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ αὐτοῦ νόμου 10 ο/ο ὡς δηλ. διὰ τοὺς στρατιωτικούς. Εἰς τὴν διάταξιν ἐδόθη ἀναδρομικὴ δύναμις καὶ οὕτω ἔτυχεν εὐρείας ἐφαρμογῆς.

Εἰς τοὺς ἡμερομηνίους τεχνίτας τοῦ Βασιλικοῦ ναυτικοῦ ἐχορηγήθη τὸ πρῶτον σύνταξις ἀνικανότητος διὰ τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ν. 2769. Σχετικῇ ἀλλ' εὐρύτερου νομοθετικοῦ περιεχομένου εἶναι καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ ν. δ. τῆς 31 Μαΐου 1926 περὶ συνταξιοδοτήσεως ἰδιωτῶν ἀδιακρίτως φύλου οἵτινες κατέστησαν ἀνίκανοι συνεπέα τραυμάτων λαμβανομένων

έν διατεταγμένη ύπηρεσία μη έμπολέμω άποσκοπούση άποκλειστικώς εις άμυναν κατά πάσης παραβιάσεως του έθνικου έδάφους, εις την τήρησιν της δημοσίας τάξεως και άσφαλείας, εις την εκτέλεσιν άσκήσεων, εις την παρασκευήν ή συντήρησιν πολεμικού ύλικου, ως και εις πάσαν άλλην περίπτωση. Διά του άρθρου 21 του αυτού ν. δ. έχορηγήθη σύνταξις εις τους ιδιώτας οίτινες ύπηρετούντες έν τή 'Αεροπορία κατέστησαν άνίκανοι συνεπεία άεροπορικων άτυχημάτων.

Αί διατάξεις αύται κατηργήθησαν υπό του ισχύοντος νυν δ. της 31 'Οκτωβρίου 1935 άντικατασταθείσαι διά του άρθρου 36 αυτού καθ' ό δικαιούται εις σύνταξιν εκ του Δημοσίου Ταμείου έξομοιούμενος προς στρατιώτην πās μη έστρατευμένος πολίτης άδιακρίτως φύλου, όστις υπέστη μείωσιν της προς εργασία ικανότητός του είτε έξ υπαιτιότητος της στρατιωτικής ύπηρεσίας είτε ένεκα εκτελέσεως στρατιωτικής ύπηρεσίας άποσκοπούσης την άμυναν της χώρας ή την τήρησιν δημοσίας τάξεως και άσφαλείας, παρασχεθείσης δέ άποδεδειγμένως προσκλήσει της στρατιωτικής άρχής. 'Η ως άνω διάταξις εφαρμόζεται και επί των διά τās άνίγκας του Ναυτικού προσλαμβανομένων ήμερομισθίων τεχνιτών.

Διά του ν. Ω'ΗΓ' του 1881 περί συντάξεως των αξιωματικών και πληρωμάτων των έν καιρῳ πολέμου προσληφθησομένων άτιμοκινήτων και ίσποφόρων πλοίων άπενεμήθη τὸ πρῶτον σύνταξις άνικανότητος εις άπαν τὸ προσωπικόν των έπιτασσομένων έμπορικων πλοίων. 'Η διάταξις αύτη επανελήφθη και εις πλείστους άλλους μεταγενεστέρους νόμους ως εις τὸ από 28 'Οκτωβρίου 1916 δ. της έν Θεσσαλονίκη Προσωρινῆς Κυβερνήσεως ούτινος ή ισχύς έπεξετάθη από 11 Σεπτεμβρίου 1917 καθ' όλον τὸ κράτος διά του ν. 877 του 1417 ως ούτος συνεπληρώθη διά του ν. 1821 του 1920 όρίσαντος ότι της αύτης συντάξεως δικαιούνται και οί διατελέσαντες εις την ύπηρεσίαν των υπό των συμμαχων προσληφθέντων έλληνικων πλοίων.

'Η διάταξις αύτη συναντάται ώσαύτως και εις τὸ άρθρον 34 του ν. 2769 του 1922 και εις τὸ άρθρον 35 του ισχύοντος νυν δ. της 31 'Οκτωβρίου 1935.

Οί μη μόνιμοι στρατιωτικοί (στρατεύσιμοι, έφεδροι) έξομοιούνται συνήθως και ίδια κατά τὰ τελευταία έτη, προς τους μονίμους στρατιωτικούς υπαλλήλους ως προς τὸ δικαίωμα συντάξεως λόγω παθήσεως προελθούσης έξ αιτίας της ύπηρεσίας έν ειρήνῃ ή έν πολέμῳ. Ειδικώς εις τὸν ν. 3122 του 1924 υπήχθησαν άπαντες οί κατά τους άπό του 1912 μέχρι του 1923 πολέμους και έπιστρατεύσεις παθόντες έφεδροι όπλίται ως και οί κληρωτοί έφ' όσον οί τελευταίοι ούτοι έπαθον εκ λοιμώδους νόσου ή εκ γεγονότος λαβόντος χώραν εις την ζώνην των πολεμικων επιχειρήσεων. Οί δικαιούχοι του νόμου τούτου, ως έτροποποιήθη, είναι κυρίως γνωστοί υπό τὸ όνομα θύματα πολέμου αί δέ συντάξεις των καταβάλλονται υπό ειδικου ταμείου.

Διά του ν. δ. της 5 Μαρτίου 1919 έχορηγήθη σύνταξις εις τās οικογενείας των ιατρων οίτινες έστάλησαν ή διετέθησαν εις μέρος ένθα έπι-

κρατεῖ ἐπιδημία καὶ ἀπέθανον ἢ ἐπιθον ἀνιάτως, ὥς καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας τοῦ λοιποῦ ἐκτάκτου ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ ὅπερ ἦσκει τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν. Ἡ διάταξις αὕτη ἐπανελήφθη καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 25 τοῦ ν. δ. τῆς 28 Ἀπριλίου 1923 καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ δ. τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1935 συστηματοποιηθεῖσα καὶ ἐπεκταθεῖσα καὶ εἰς τοὺς ἰδίους παθόντας εἶτε ἰδιώται ἦσαν εἶτε ἐκτακτοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ σύνταξις τῶν εἰρημένων προσώπων μεταβιβάζεται κατὰ κανόνα εἰς τὰς οἰκογενεῖς των ἐν περιπτώσει θανάτου των.

Τὰ πρόσωπα ταῦτα δύνανται νὰ διακριθῶσιν ἐν γενικαῖς γραμαῖς εἰς ἑξῆς κατηγορίας :

α) Εἰς τοὺς διατελοῦντας ἐν ἐφημέρῳ μισθωτικῇ σχέσει πρὸς τὸ κράτος ἢ ἐκτελοῦντας οἰκεία βουλήσει εἰδικὴν τινὰ ἑκτακτον δημοσίαν ὑπηρεσίαν (προσωπικὸν συνεργείων στρατιωτικῶν ἐν γένει ὑπηρεσιῶν, προσωπικὸν [κατώτερον] πρὸς καταπολέμησιν τῶν λοιμωδῶν νόσων κτλ.).

Ἡ μετὰ τοῦ κράτους σχέσις τῶν προσώπων τούτων ἀπὸ τῆς ἀπασχολούσης ἡμᾶς ἀπόψεως εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν σχέσιν τῶν μισθωτῶν τῶν ἰδιωτικῶν ὑπηρεσιῶν μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν των καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπάγονται εἰς τὰς ἐκάστοτε ἰσχυοῦσας διατάξεις ἀσφαλίσεως τῶν τελευταίων ὥς π. χ. εἰς τὸν ν. 551 «περὶ εὐθύνης πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐξ ἀτυχημάτων ἐν ἐργασίᾳ παθόντων ἐργατῶν ἢ ὑπαλλήλων» ὥς καὶ εἰς τὸν ν. 6298 περὶ κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Ἡ πρόσθετος ἀσφάλις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐργοδοτοῦ κράτους ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς ἀναπηρίας ὁσάκις αὕτη εἶναι ἀπότοκος τῆς ἀσκουμένης κρατικῆς ἐργασίας ἢ ὑπηρεσίας ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ὑφ' ἃς παρέχεται καὶ ἡ σύνταξις ἀνικανότητος τῶν τακτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἄνευ τῆς ὑποχρέωσως καταβολῆς ἀσφαλίστου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὥς πρᾶξις εὐνοίας τοῦ ἐργοδοτοῦ δημοτίου, δικαιολογουμένη ἔτι πλεον ἐκ ἐπικινδύνου καὶ πολλάκις ἐμπιστευτικοῦ χαρακτήρος τῶν ἐκτελουμένων ἐργασιῶν καὶ τῆς εὐλόγου συνεπῶς ἐπιθυμίας τοῦ ἐργοδοτοῦ ὅπως ἀποκτήσῃ καλοὺς καὶ πιστοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἐργάτας.

β) Εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐξαναγκάσθησαν ὑπὸ τοῦ κράτους χρωμένον τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ τοῦ στρατολογεῖν καὶ ἐπιτάσσειν πρόσωπα ὅπως τεθῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν στρατιωτικῶν των ὑποχρεώσεων, ἢ πρὸς διεξαγωγὴν πολέμου, ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλης τινὸς ἐπείγουσας κρατικῆς ὑπηρεσίας. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται οἱ στρατεύσιμοι καὶ οἱ ἑφεδροὶ στρατιωτικοί, τὸ προσωπικὸν τῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους ἐπιτασσόμενων ἐμπορικῶν πλοίων καὶ οἱ ἱατροὶ οἱ ἐκτελοῦντες τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιβληθεῖσαν συμφώνως τῷ νόμῳ ὑπηρεσίαν πρὸς καταπολέμησιν τῶν λοιμωδῶν νόσων.

Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀποκτῶσι μὲν κατ' ἀρχὴν τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσίου ὁργάνου λόγῳ ὅμως τοῦ ἐξαναγκαστοῦ τρόπου δι' οὗ ὑπεχρεώθησαν ὅπως ἀναλάβουν κρατικὴν ὑπηρεσίαν ἢ μετὰ τοῦ κράτους σχέσις των δὲν

εἶναι μισθωτική, οὐδὲ ἀσχοῦσι βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις εἰσέτι καὶ ὡς ἀμοιβῶνται ἐπαρκῶς.

Ἡ παροχὴ κατὰ ταῦτα ἣτις ἀπονέμεται αὐτοῖς λόγῳ σωματικῆς ἀνικανότητος προελθούσης ἐξ αἰτίας τῆς ἐκτελουμένης δημοσίας ὑπηρεσίας ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐν πολέμῳ φέρει τὸν χαρακτήρα τῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῆς ἀποζημιώσεως· ἐν ταύτῳ διὰ τὴν ζημίαν ἣν ὑπέστησαν ἐκ τῆς ἐπελθούσης μειώσεως τῆς ἱκανότητός των πρὸς ἀσκήσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ των ἐπαγγέλματος καὶ κατὰ τοῦτο προσομοιάζει πρὸς τὴν σίνταξιν ἀνικανότητος τῶν κατωτέρω προσώπων ἰσχύουσι δὲ καὶ ἐν προκειμένῳ τὰ δι' αὐτὴν λεχθισόμενα.

γ) Εἰς τοὺς ἰδιώτας ἐκείνους οἵτινες τῇ προσκλήσει τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς συνέδραμον αὐτὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων της διὰ τὴν ἄμυναν τῆς χώρας ἢ τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας (κυρίως πρὸς καταπολέμησιν τῆς ληστείας) ἢ ἔδρασαν αὐτοβοῦλως καὶ μονομερῶς διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Καὶ δ) εἰς τοὺς ἰδιώτας οἵτινες χωρὶς νὰ ἔλθουν ποσῶς εἰς οἶκονδὴποτε συνάφειαν πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑπέστησαν ἐν τούτοις σωματικὰς βλάβας εἴτε ἐξ αἰτίας αὐτῆς εἴτε ἐκ πολεμικῶν γεγονότων.

Χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον συνδέον τὰς δύο τελευταίας ὡς ἄνω κατηγορίας προσώπων εἶναι ὅτι ταῦτα ὑπέστησαν σωματικὰς βλάβας ἐπηρεάζουσας τὴν διὰ τῆς ἐργασίας κτηρικὴν ἱκανότητά των ἐκ γεγονότων ὀφειλομένων εἰς πόλεμον διεξαγόμενον ὑπὸ τοῦ κράτους ἢ ἐκ συμβάντων συνδεομένων πρὸς ἐνεργείας τῆς διοικήσεως διὰ τὴν ἀπόκρουσιν ἀμέσου ἢ ἐπικειμένου κινδύνου ἢ τὴν προφύλαξιν ἀπὸ μέλλοντος κινδύνου ἢ γενικῶς πρὸς ἐκδηλώσεις τῆς δράσεως αὐτῆς ἀποσκοπούσας τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρων σκοπῶν της.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰς ζημίας αἵτινες ἐπέρχονται εἰς τοὺς ἰδιώτας ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου ἄλλαι μὲν ἀποκαθίστανται ἄλλαι δὲ παραμένουν ἀναποκατάστατοι ἀφιεμένοι τοῦ παθόντος εἰς τὴν τύχην του. Ἀξίωσις πρὸς ἀποζημίωσιν δύνανται νὰ γεννηθῇ εἰς τὰς περιπτώσεις ὑπάρξεως πταίσματος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀστικῷ δικαίῳ ἔννοιαν αὐτοῦ ἰδιώτης π. χ. τραυματίζεται ὑπὸ στρατιωτικοῦ αὐτοκινήτου ἐξ ἀμελείας τοῦ οδηγοῦ ἀξωματικοῦ ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀσκήσεων ἐξ ἀμελείας καὶ πάλιν τῶν ἀξωματικῶν. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας τίκονται παραλλήλως ἐκ τοῦ αὐτοῦ παθήματος δύο διάφοροι ἀξιώσεις ἥτοι ἀξίωσις πρὸς παροχὴν πλήρους διαφέροντος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ ἀξίωσις πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως κατὰ τὰς μνησθείσας συνταξιοδοτικὰς διατάξεις. Αἱ περιπτώσεις ἐν τούτοις αὗται εἶναι σχετικῶς ὀλίγαι διὰ δὲ τὰς πλείστας ζημίας αἵτινες ἐπέρχονται ἐκ τῶν ρηθέντων ὡς ἄνω συμβάντων ἐν τῇ περιουσίᾳ καὶ τῷ προσώπῳ ἰδιωτῶν οὐδεμία εὐθύνη πρὸς ἀποκατάστασιν βαρύνει τὸ κράτος κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν εἴτε λόγῳ ἐλλείψεως ὑποκειμενικοῦ πταίσματος εἴτε λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τῶν αἰτίων ἃτινα προεκάλεσαν ταύ-

τας ὀφειλομένων εἰς ἐνεργείας τῆς διοικήσεως δρώσης ἐντος τῆς παρεχομένης αὐτῇ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξουσίας πρὸς προστασίαν τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν καὶ συνεπῶς μὴ δεσμευομένης ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ κοινοῦ δικαίου αἵτινες ἀργοῦσιν ἐν προκειμένῳ. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας δὲν τίθεται ζήτημα πταίσματος τοῦ κράτους ἢ τῶν ὀργάνων του, καθόσον αἱ πράξεις αὐτῶν οὔσαι ἀπόρροια ὡς ἐλέχθη, νομίμου καθήκοντος πρὸς τήρησιν τῆς συλλογικῆς ἀσφαλείας δὲν φέρουσι ποσῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδίκου.

Ἡ ἄρνησις κατὰ ταῦτα τοῦ δημοσίου ὅπως προβῇ εἰς ἀνόρθωσιν τῶν τοιούτων ἀναποτρέπτων καὶ ἀναγκαίων συνεπειῶν τῆς διοικητικῆς δράσεως παραμένει ἀνεξέλεγκτος τόσον ὑπὸ τῶν κοινῶν δικαστηρίων ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὅπερ καθίσταται ἀναρμόδιον ὅπως ἀκυρώσῃ τὴν ἐν λόγῳ παράλειψιν συμφώνως πρὸς τὴν γνωστὴν θεωρίαν τῶν «πράξεων κυβερνήσεως» κυρωθεῖσαν παρ' ἡμῖν νομοθετικῶς (ἄρθρ. 46 ἐδ. γ'. ν. 3713).

Ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν ἀναιρεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἀνιγνωρίζονται πολλάκις ὑπὸ τῶν κρατῶν σχετικὰ δικαιώματα ἀποκαταστάσεως τῆς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἐπελθούσης ζημίας καθόσον τὰ δικαιώματα ταῦτα εἶναι νέα οὐδαμῶς ὑφιστάμενα κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντελέσεως αὐτῆς ἀλλ' ἀνεγνωρίσθησαν ἐπιγενομένης δυνάμει ἐιδικῶν νόμων ὑπαγορευθέντων ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς φυσικῆς δικαιοσύνης ἥτις κυριαρχεῖ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ συγχρόνου κράτους δικαίου (πρβλ. Μ. Δένδια. «Τὸ Κράτος Δικαίου καὶ αἱ πράξεις κυβερνήσεως» 1932 σελ. 160).

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς παρατηροῦμεν ὅτι μοναδικὴ ἐξαίρεσις προὑπάρξεως διατάξεως τοῦ θετικοῦ δικαίου ὑπαγαγούσης τὰς ἐν λόγῳ ἐνεργείας τῆς διοικήσεως ὑπὸ δικαστικὸν ἔλεγχον καὶ ἀπαγγελούσης εἰς ὠρισμένα μελλοντικὰ γεγονότα ἐμπύπτοντα εἰς προδιαγεγραμμένας ἐκ τῶν προτέρων ἀντικειμενικὰς προϋποθέσεις τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδίκου ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ καταλογισμοῦ τοῦ κράτους εἰς ἐπινόρθωσιν τῶν ἐπελθουσῶν ἐπιζημιῶν συνεπειῶν εἰς τοὺς ἰδιώτας συναντᾶται εἰς τὰς μνημονευθεῖσας συνταξιοδοτικὰς διατάξεις οἷνες προνοοῦσιν ἐιδικῶς περὶ τῆς περιουσιακῆς ζημίας ἥτις ἐπῆλθεν εἰς τὸ θῦμα ἐκ τῆς μειώσεως ἢ ἀπωλείας τῆς δυναμικότητός του πρὸς ἐργασίαν ὡς πηγῆς κτήσεως οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

Πρόκειται δηλονότι περὶ ἀναγνωρίσεως εἰς τὸν παθόντα ἐνὸς δημοσίου ἐξ ὑποκειμένου δικαιώματος ἐναντι τῆς πολιτείας ἢ ἄλλως περὶ χορηγήσεως μιᾶς νέας ἀγωγῆς καθιερούσης τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως διὰ τὸ συμβᾶν ἢ διὰ τὸν κίνδυνον, ἀσχέτως τῆς ὑπάρξεως πταίσματος, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης αἱ σημειωθεῖσαι διατάξεις παρουσιάζουν γενικώτερον ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον.

Τὸ γεγονὸς ὅτι προεβλέφθη μόνον ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐκ σωματικῶν βλαβῶν ἐπερχομένης ζημίας καὶ μάλιστα ὑπὸ τοιαύτην περιορισμένην ἔκτασιν οὐχὶ δὲ καὶ πάσης ἄλλης περιουσιακῆς ζημίας προκληθείσης ἐκ παρομοίων συμβεβηκότων καὶ συνεπῶς δημιουργούσης ὑπὲρ τῶν παθόντων

τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς εὐνοίας τοῦ νομοθέτου ἐξηγεῖται ἐκ τῶν ἀπωτέρων σκοπῶν τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει πολλάκις ἡ πολιτεία διὰ τῆς ἀσφαλείσεως λ. χ. τῶν ἰδιωτῶν οἵτινες συντελοῦν εἰς τὴν κατυπολέμησιν τῆς ληστείας, εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῶν συνόρων κτλ. ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τῆς ἐν λόγῳ βλάβης ἀποστερούσης τὸν παθόντα τῶν μέσων βιοπορισμοῦ διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας ἢ τὴν οἰκογένειαν τοῦ θανόντος τῆς διατροφῆς αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἐγκατάλειψις τῶν προσώπων τούτων θ' ἀπέβαινε δι' αὐτὰ μοιραία.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐξηγησάμεθα καὶ παρ' ἡμῖν εἰδικοί νόμοι περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ὑποστάντων πείσης φύσεως περιουσιακῆς ζημίας ἐκ γεγονότων ὡς τὰ προκείμενα ὡς π. χ. ἐκ τοῦ Παγκοσμίου πολέμου, τοῦ κινήματος τῆς 1ης Μαρτίου 1935 κτλ. τὰ δικαιώματα ὁμοῦ ταῦτα εἶναι νέα, ὡς προεργήθη, σκοποῦντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ δημοσίου καρπωθέντος ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ λ. χ. ἐξ ἐπιτάξεων.

Εἰδικῶς περὶ ἐπανορθώσεως ζημιῶν αἵτινες δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν ἐκ σωματικῶν βλαβῶν ὀφειλομένων εἰς μελλοντικὰ πολεμικὰ γεγονότα προέβλεψε τὸ πρῶτον τὸ ἐδ. 4 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ν. 276¹) τῆς 21 Μαΐου 1922. Τὸ ἄρθρον 36 τοῦ δ. τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1935 ὅπερ ἰσχύει νῦν ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπερχομένης μειώσεως τῆς ἰκανότητος πρὸς ἐργασίαν ἰδιωτῶν «ἐξ ὑπατιότητος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας» ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι ἀποκλείονται οἱ παθόντες ἐκ συμβεβηκότων ὀφειλομένων εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐχθροῦ, οἵτινες ἰδίως ἀποτελοῦν τὴν μεγάλην μάζαν τῶν τοιοῦτων θυνάτων προστατεύονται δὲ μόνον οἱ βλαβέντες ἐξ ἐνεργειῶν τῆς ἀμύνης τῆς χώρας· ἡ διάκρισις ἐν τούτοις αὕτη δὲν στηρίζεται ἐπὶ δικαίᾳ· καὶ ἐπιστημονικῆς ἀρχῆς· ἄλλως τε εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων θὰ καθίσταται δύσκολος ὁ καταλογισμὸς ὠρισμένων συνεπειῶν εἰς τὸν ἓνα τῶν ἐμπολέμων ἰδίως ὅταν πρόκειται περὶ τραυματισθέντων ἐν τῇ ζώνῃ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ φροντίς τῆς πολιτείας ὅπως παράσχη τὴν ὑλικὴν τῆς ἐνίσχυσιν εἰς τὰ πρόσωπα ἅτινα ὑπέστησαν σωματικὰς βλάβας ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας εἶναι βεβαίως κατ' ἀρχὴν ἀπολύτως δικαιολογημένη, ἡ ἐξομοίωσις ὁμοῦ τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς παροχῆς πρὸς τὴν σύνταξιν ἀνικανότητος τῶν τακτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ὡς πρὸς τοὺς ὄρους καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀπονομῆς, τὴν ἔκτασιν τοῦ δικαιώματος, τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ κτλ. εἶναι κατακριτέα λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς διαφόρου φύσεως τῶν δύο τούτων παροχῶν.

Ἐνῶ δηλ. ἡ σύνταξις ἀνικανότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἶναι ἀσφάλις τῶν μονίμων μισθωτῶν τοῦ ἐργοδότου κράτους ἐκ τῶν κινδύνων τοῦ δημοποῦπαλληλικοῦ ἐπαγγέλματος ἡ ἐπαλήθευσις τῶν ὁποίων ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν ὀριστικὴν ἀπώλειαν τῆς θέσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ των, σκοποῦσα εἰδικώτερον τὴν προστασίαν τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ὡς ἀνεπτυχθῇ ἤδη, τοῦναντίον ἡ σύνταξις ἀνικανότητος ἥτις χορηγεῖται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἰδιώτας, οἵτινες οὐδαμῶς συνεδέθησαν

ἐπαγγέλματι κῶς πρὸς τὸ κράτος εἶναι ἀποζημιώσεις τῆς ζημίας ἣτις προσεγένετο αὐτοῖς διὰ τῆς ἀπώλειας ἢ μειώσεως τῆς ἱκανότητός των πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἰδιαιτέρου των ἐπαγγέλματος καὶ ἣτις ἐκρίθη δίκαιον ὕπως διαμοιρασθῇ μεταξὺ τοῦ συνόλου τῶν φορολογουμένων πολιτῶν ἐκ καθήκοντος ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς παθόντας χάριν τῆς κοινῆς ὠφελείας.

Ἡ τοιαύτη ἐξομοίωσις δύο ἀνομοίων παροχῶν ἐπιφέρει πολλὰ τὰ ἄτοπα· οὕτω π.χ. διὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ δικαιώματος τῶν στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων ὁ νόμος ἀρκεῖται, συμφώνως ἄλλως καὶ πρὸς τὸν δικαιολογητικὸν λόγον τῆς παροχῆς, εἰς μόνην τὴν ἀνικανότητα πρὸς ἄσκησιν τῆς ὑπηρεσίας των, τὸ αὐτὸ δὲ ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν ἀνωτέρω προσώπων τῆς «ἀνικανότητος πρὸς ἄσκησιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας» λαμβανομένης οὕτως ἐν προκειμένῳ ὡς μονάδος μετρήσεως τῆς ἐπελθούσης μειώσεως τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητός των δοθέντος ὅτι ἡ ἄσκησις τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας θὲν ἀποτελεῖ τὸ ἐπάγγελμά των εἰδικῶς δὲ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν μὴ μονίμων στρατιωτικῶν ἢ συνεπείᾳ τῆς ἀνικανότητος ἀπομάκρυνσίς των ἐκ τῶν τάξεων δὲν ἐνδιαφέρει ὡς μὴ ἐπιφέρουσα περιουσιακὴν ζημίαν· ὁ βαθμὸς ὅμως τῆς μειώσεως τῆς πρὸς ἐργασίαν ἱκανότητος ὅστις ἀρκεῖ κατ' ἐλάχιστον ὅριον ὅπως καταστήσῃ τὸν στρατιωτικὸν ἀνίκανον πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ὑπηρεσίας του εἶναι μικρός, λόγῳ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ ὅσο πολλὰκις τῆς ἱκανότητος τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου καὶ συνεπῶς ἡ καθιέρωσις τοῦ ποσοστοῦ τούτου ὡς προϋποθέσεως διὰ τὴν γένεσιν τοῦ δικαιώματος τῶν παθόντων ἰδιωτῶν φέρει αὐτοὺς εἰς πλεονεκτικὴν προφανῶς θέσιν.

Ὡσαύτως προκειμένου περὶ τῶν παθόντων δημοσίων ὑπαλλήλων ἡ περιουσιακὴ ζημία ἣτις ἐπέρχεται αὐτοῖς ἐκ τῆς ἀνικανότητος εἶναι πρόδηλος, συνισταμένη εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀποδοχῶν ἐνεργείας, καὶ συνεπῶς παρέλκει ἡ ἐρευνᾶ περὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς ὥστε τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως καθορίζεται ἀναλόγως πρὸς τὴν ζημίαν ταύτην, ἡ ἐφαρμογὴ ὅμως τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐπὶ τῶν παθόντων ἰδιωτῶν ἄγει εἰς τὸ ἄτοπον ἂν ἑνὸς μὲν τῆς παραλήψεως διεξαγωγῆς ἀποδείξεως περὶ τοῦ ὑπαρκτοῦ κατ' ἀρχὴν ζημίας ἡμῇ—ὡς δύναται νὰ συμβῇ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ παθὼν δὲν χρησιμοποιοῖ δι' οἰονδήποτε λόγον τὴν πρὸς ἐργασίαν δυναμικότητά του βιοποριστικῶς—ἂν ἀτέρου δὲ εἰς τὴν διατίμησιν τῆς ζημίας ταύτης κατ' ἀποκοπὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἄνευ περαιτέρω ἐρεῦνης περὶ τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν τοῦ ἐπαγγέλματος ἐκάστου παθόντος οἵτινες ἐξισοῦνται οὕτω εὐαγγελικῶς ἐναντι τῆς ἀποζημιώσεως ὡς νὰ ὑπέστησαν τὴν αὐτὴν ζημίαν.

Τέλος ἐὰν ἡ ἀπώλεια τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων συνεπείᾳ καταδίκης εἰς ὠρισμένα περιουσιακὰ ἀδικήματα στρεφόμενα κατὰ δημοσίον δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας σχέσεώς των πρὸς αὐτὸ καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς περιφρουρήσεως τοῦ κρατικοῦ χρήματος, ἡ ἐφαρμογὴ ἐν τούτοις τῆς παρεπομένης ταύτης ποινῆς καὶ ἐπὶ τῶν

παθόντων ιδιωτῶν διὰ τῆς στερήσεως τῆς ἀποζημιώσεως τῶν εἶναι ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος ὕψουσα δημεύσεως.

Τὰ νομικά ταῦτα ἄτοπα προερχόμενα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν ἐν λόγῳ δικαιωμάτων ἀποζημιώσεως πρὸς τὰς περὶ συνταξιοδοτήσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διατάξεις θὰ ἐκλείψωσιν αὐτομάτως διὰ τῆς ψηφίσεως αὐτοτελῶν νόμων περὶ τοῦτου ἐμπνεομένων κατὰ τοὺς ὁρίσμους αὐτῶν ἐκ τῶν περὶ ἀποζημιώσεως ἀρχῶν τοῦ ιδιωτικοῦ δικαίου, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἂν δὲν ἤθελεν ἐπιτευχθῇ διὰ λόγους δημοσιονομικοὺς ἢ εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασις τοῦλάχιστον ἢ διατίμησις τῆς ζημίας θὰ ἐγένετο ἐπὶ ποιᾶς τινὸς ἐπιστημονικῆς βάσεως. Τοῦτο διδάσκει ἡμᾶς καὶ ἡ μέχρι τοῦδε πείρα· οὕτω οἱ νόμοι (4464, 4591, 5175, 5662 κ. ἄ.) δυνάμει τῶν ὁποίων ἀπεζημιώθησαν οἱ ὑποστάντες καὶ σωματικὰς βλάβας κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον (ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς παραιτήσεως ἀπὸ τοῦ δικαιώματος τῆς συντάξεως ἦν ἐδικαιοῦντο συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθρ. 6 ἐδ. 4 τοῦ ν. 2769) ἔθεντο ὡς ἀρχὴν τὸν καθορισμὸν τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἐκάστου παθόντος καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ζημίας ἦν ὑπέστη.

Τὸ δικαίωμα εἰς σύνταξιν *.

* Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ λέξις σύνταξις ἐχρησιμοποιήθη καὶ πρὸς ὑποδήλωσιν τῆς παροχῆς ταύτης παραμένει ἀνεξακρίβωτος. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα συναντῶνται μὲν περιπτώσεις τινὲς ἀπονομῆς τοιοῦτου δικαιώματος, οὐχὶ ὁμως καὶ ἡ ὀνομασία «σύνταξις» πάντως γνωρίζομεν ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶχε καὶ τὴν σημασίαν τοῦ μισθοῦ, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ πολλῶν χωρίων ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν (πρβλ. καὶ Dittenberger : Sylloge inscriptionum I 205₁₀). Ἡδὴ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἐγένετο πολὺς λόγος περὶ προστασίας τῶν ἀγωνιστῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των διὰ τῆς ἀπονομῆς αὐτοῖς «παριθάλψεως», «ἀποζημιώσεως», «βοηθημάτων», σταθεροῦ πόρου ζωῆς» κ.τ.λ., λόγῳ τῶν ἐκδουλεύσεων τὰς ὁποίας προσέφερον κατὰ τὸν Ἀγῶνα. Εἰς τὴν Ἑνικήν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος, τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1824 (Αἰγίνα) κατεχωρήθησαν πράξεις τοῦ Κυβερνήτου δι' ὧν ἐχορηγοῦντο συντάξεις εἰς οἰκογενεῖς ἡρωικῶς θανόντων ἀγωνιστῶν, φέρονται δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα «παριθάλψαι» «παραμυθία». Ἐπίσης εἰς τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματείας ἡεὶς ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἑθνικὴν Ἐφημερίδα τῆς 14 Δεκεμβρίου 1832 (Ναύπλιον) περιέχεται ὑπὸ τὸ κεφάλαιον «προσωρινὰ ἐξόδα» ἰδιον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «μισθὸς χηρῶν καὶ ὀρφανῶν εἰς μίχην πεσόντων, μισθὸς ἀργίας καὶ ἀποστράτων βοηθῆσαι».

Τὴν λέξιν «σύνταξις» ὑπὸ τὴν ἀπασχολήσαν ἡμᾶς ἐνταῦθα ἔννοϊαν, συνήνησα τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑπ' Ἀριθ. 22 τῆς 10 Ἰουλίου 1833 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνθα κατεχωρήθη τὸ γερμανικὸν καὶ ἑλληνικὸν κείμενον τῆς μετὰ Βαυαρίας καὶ Ἑλλάδος ὑπογραφείσης συνθήκης περὶ ἀποστολῆς ἐπικουρικοῦ βαυαρικοῦ σώματος εἰς τὴν Ἑλλάδα, δι' ἧς συμπεφωνήθη μετὰ ἄλλων ὅτι ἐὰν τις ἐκ τῶν ἀποστελλομένων Βιυαρῶν στρατιωτικῶν ἤθελε κακοπάθῃ ἐν Ἑλλάδι νὰ «λάβῃ δικαίωμα συντάξεως κατὰ τὰ ἐπικρατοῦντα Βασιλικά Βαυαρικὰ διατάγματα καὶ κανονισμοὺς τῆς ὑπηρεσίας, ἡ Β. Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θέλει ἀποδώσει εἰς τὴν Β. Βαυαρικὴν τὴν σύνταξιν καὶ τὰ βοηθήματα...».

Εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ μεταφραστὴς τῆς συνθήκης ταύτης (ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο ὁ σοφὸς Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆς) περιελθὼν εἰς ἀμχανίαν διὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν τῆς γερμανικῆς λέξεως pension ἐπροτίμησεν τὸν ὅρον σύνταξις, ὅστις εἶχεν εἰς τὴν ἀρχαιότητα, καθ' ἣν προερχομένη, τὴν συγγενὴ ἔννοιαν τοῦ μισθοῦ, ἔκτισε δὲ ἡ λέξις αὕτη ἐπαναληφθεῖσα εἰς ἄλλους νόμους τοῦ αὐτοῦ ἔτους διεδόθη ταχέως, ὡς ἀρμόζει ἄλλως εἰς λέξιν τοσοῦτω οὐσιαστικοῦ περιεχομένου, πρὸς τὴν ὁποίαν ὡς ἐγραψεν ὁ ἀείμνηστος Περ. Ρεβιάδης (ἐν «Ἐργασίᾳ» 1934 σελ. 1811) ἀποβλέπων περικαθὺς ὅλοι οἱ Ἕλληνες·